

ELMA SEKTÖRÜ RAPORU

KARAMAN

İsmail ARAS

Mevlana Kalkınma Ajansı

28.12.2015

**Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK. uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle islenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.*

***Bu raporda yer alan değerlendirmeler uzman görüşü olup sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde T.C. Mevlana kalkınma Ajansı'nın kurumsal görüş ve yaklaşımını yansıtmamaktadır.*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
DÜNYADA ELMA ÜRETİMİ	6
DÜNYADA ELMA VE ELMA ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİ	8
TAZE ELMA.....	9
ELMA SUYU.....	11
ELMA KURUSU	15
TÜRKİYE’DE ELMA ÜRETİMİ.....	17
TÜRKİYE’DE ELMA DIŞ TİCARETİ	23
TAZE ELMA.....	24
ELMA SUYU.....	26
ELMA KURUSU	29
KARAMAN’DA ELMA ÜRETİMİ.....	30
KARAMAN’DA ELMA DIŞ TİCARETİ	34
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	35
EK-1 HARİTALAR	37
ELMA ÇEŞİTLERİNİN İLLER DÜZEYİNDE DAĞILIMLARI	37
.....	38

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1Dünyada elma üretiminin yıllar içindeki değişimi(ton)	6
Şekil 2 Elma ve türevlerinin dünyada ihracat payları(%)	9
Şekil 3 Dünya elma ihracatının toplam meyve ihracatı içindeki payının değişimi(%)	9
Şekil 4 Dünyada elma ihracatının yıllar içindeki değişimi.....	10
Şekil 5 Elma ihracatında öne çıkan ülkeler	10
Şekil 6 Elma ithalatında öne çıkan ülkeler	11
Şekil 7 Elma suyu ihracattaki payları	12
Şekil 8 Brix değeri %20'nin altında olan elma suyu ihracatı.....	12
Şekil 9 Elma suyu(<20) ihracatında öne çıkan ülkeler	13
Şekil 10 Brix değeri%20'den az olan elma suyu ithalatında öne çıkan ülkeler(Bin\$)	13
Şekil 11 Diğer elma suyu ihracatı değişimi	14
Şekil 12 Diğer elma suyu ihracatında öne çıkan ülkeler	14
Şekil 13 Diğer elma suyu ithalatında öne çıkan ülkeler.....	15
Şekil 14 Elma kurusu ihracatının değişimi	16
Şekil 15 Dünya elma kurusu ihracatında öne çıkan ülkeler(Bin\$)	16
Şekil 16 Dünyada elma kurusu ithalatında öne çıkan ülkeler	17
Şekil 17 Ülkemizde elma üretiminin değişimi	18
Şekil 18 Elma üretiminin çeşitlere göre dağılımı(%).....	18
Şekil 19 Ülkemiz elma üretim alanlarında birim alandan elde edilen verim(ton/da)	19
Şekil 20 Ülkemizde elma çeşitlerinin verim değerlerinin değişimi (ton/da)	19
Şekil 21 Elma üretim miktarının iller düzeyinde değişimi	20
Şekil 22 Ağaç başı verim değerleri karşılaştırması	21
Şekil 23 Ağaç sayısının değişimi(adet)	22
Şekil 24 Ağaç sayılarının illere göre dağılımı	22
Şekil 25 Elma dış ticaretinin dağılımı(%).....	23
Şekil 26 Elma ve türevleri dış ticareti değişimi(\$)	24
Şekil 27 Elma üretim miktarı içerisindeki ihracat miktarının değişimi(%).....	24
Şekil 28 Taze elma dış ticaret değişimi	25
Şekil 29 Taze elma ihracatında öne çıkan ülkeler	25
Şekil 30 Taze elma ithalatında öne çıkan ülkeler	26
Şekil 31 Elma suyu türevleri ihracat payları	27

Şekil 32 Brix değeri %20'nin altında olan elma suyu ihracatı.....	27
Şekil 33 Elma suyu(<20) ihracatımızda öne çıkan ülkeler(\$)	28
Şekil 34 Diğer elma suyu(brix>20) dış ticaretinin değişimi	28
Şekil 35 Elma suyu(>20) ihracatımızda öne çıkan ülkeler(\$)	29
Şekil 36 Elma suyu(>20) ithalatımızda öne çıkan ülkeler	29
Şekil 37 Elma kurusu dış ticaret değişimi	30
Şekil 38 Meyve üretim alanlarının dağılımı	30
Şekil 39 Meyve ve elma üretim alanlarında yaşanan değişimler(da).....	31
Şekil 40 Elma çeşitlerinin dağılımı(%)	32
Şekil 41 Ağaç sayısı ve üretim miktarında yaşanan değişimler	32
Şekil 42 Elma çeşitlerinin verim değerleri	33
Şekil 43 İlçeler üretim miktarının dağılımı.....	34
Şekil 44 Yenilen meyveler dış ticaretinin değişimi(\$).....	35

TABLolar

Tablo 1 Dünyada elma üretiminde öne çıkan ülkeler(ton)	7
Tablo 2 Dünya elma üretim alanlarına öne çıkan ülkeler(ha)	7
Tablo 3 Dünyada birim alandan elde edilen verim değerleri açısından önemli ülkeler(ton/da)8	

GİRİŞ

Ülkemiz içinde bulunduğu iklim kuşağının sunduğu avantajlar nedeniyle pek çok meyve türünün yetiştirilebildiği bir ekolojiye sahiptir. Ilıman iklim meyvelerinden olan elma ülkemizin her ilinde yetiştirilmektedir. Sahip olduğu gen kaynakları ile dünyanın en önemli elma üreticilerinden olan ülkemiz, üretim miktarı açısından 3. Sırada, kurulu bahçe alanı ile 5. sırada yer almaktadır. Ülkemiz elma üretim potansiyeli oldukça yüksek bir ülke olmasına karşın bu potansiyelini elma ihracatına pek yansıtamamıştır. Ülkemiz üretiminin yaklaşık %4'ünü ihraç etmektedir. İhracatın bu kadar düşük olması üretimin yeterli düzeyde değerlendirilemediği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Üretimin katma değere dönüştürülmesi noktasında ihracata yönelik üretim stratejilerinin geliştirilmesi sektörün sürdürülebilirliğine önemli katkılar sağlayacaktır.

Hemen her bölgede yetiştiriciliği yapılabilen elma, üretim miktarı bakımından yumuşak çekirdekli meyve türleri içinde ilk sırada yer almaktadır. Bugün dünyadaki elma çeşitlerinin sayısı 10 000'i aşmış olup, Türkiye'de bu sayı 500 civarındadır Ülkemiz, elmanın anavatanlarından birisi olmasına rağmen ticari anlamda yetiştiriciliği yapılan çeşitlerin sayısı azdır. Her yıl çok sayıda yeni elma çeşidi geliştiriliyor olsa da üreticilerin bunları benimsemesi zaman almaktadır. Dünyadaki elma üretiminin hala yaklaşık %19'unu Red Delicious, %17'sini ise Golden Delicious çeşitlerinin oluşturması buna en güzel örnektir¹

İnsan sağlığı için çok faydalı olan elma, genellikle meyve olarak tüketilmekle birlikte sirke, şarap ve meyve suyu olarak da kullanılmaktadır. Ayrıca yemeklerde ve tatlılarda da sıkça kullanılır. Hoş kokulu ferahlık verici olmasının yanında besin değeri son derece yüksektir. Elma; fosfor, kalsiyum, potasyum, sodyum, magnezyum, silisyum gibi birçok mineral maddeler ile organik asitler, meyve asitleri ve doğal aroma maddeleri içerir. A, B1, B2, C ve E vitaminleri bakımından oldukça zengindir.²

Elma, Türkiye'de olduğu gibi dünya genelinde de hemen hemen tüm insanların damak tadı ve gelir seviyelerine uygun bir meyve türüdür. Bu sebeplerden kendine geniş bir ticaret alanı bulmuştur.³Üzüm ve zeytinden sonra en fazla üretim değerine sahip olan elma, iç piyasada taze olarak ya da gıda ve içecek sanayisinde hammadde olarak yoğun talep görmektedir. Dünya üzerinde ticareti en fazla yapılan ve tüketici talebinin hızlı değişim gösterdiği meyvelerden birisidir. Bu talebin karşılanması yoğun yetiştiricilikle üretimlerini gerçekleştiren dünya ülkeleri için hiç de zor olmamaktadır.

Ağırlıklı olarak taze elma ticaretinin yapıldığı dünya piyasalarında ülkemizin sahip olduğu üretim potansiyelini ve rekabetçiliğini koruyacak tedbirler geliştirmesi gerekmektedir. Ülkemizde uygun ekolojilerde en düşük maliyetle piyasanın istediği çeşitleri üretebilmesi,

¹ Özgün Ş., Dolunay E., Öztürk G., Pektaş M. "Eğirdir (Isparta) Şartlarında Bazı Elma Çeşitlerinin Performansları" Meyve Bilimi Dergisi,2014.

² TEPGE,2003

³ Alamattin Bayav, Isparta İlinde Elma İşletmelerinde Yeniliklerin Ve Araştırma Sonuçlarının Benimsenme Düzeyleri Ve Etki Değerlendirmeleri, Yüksek Lisans Tezi, 2007

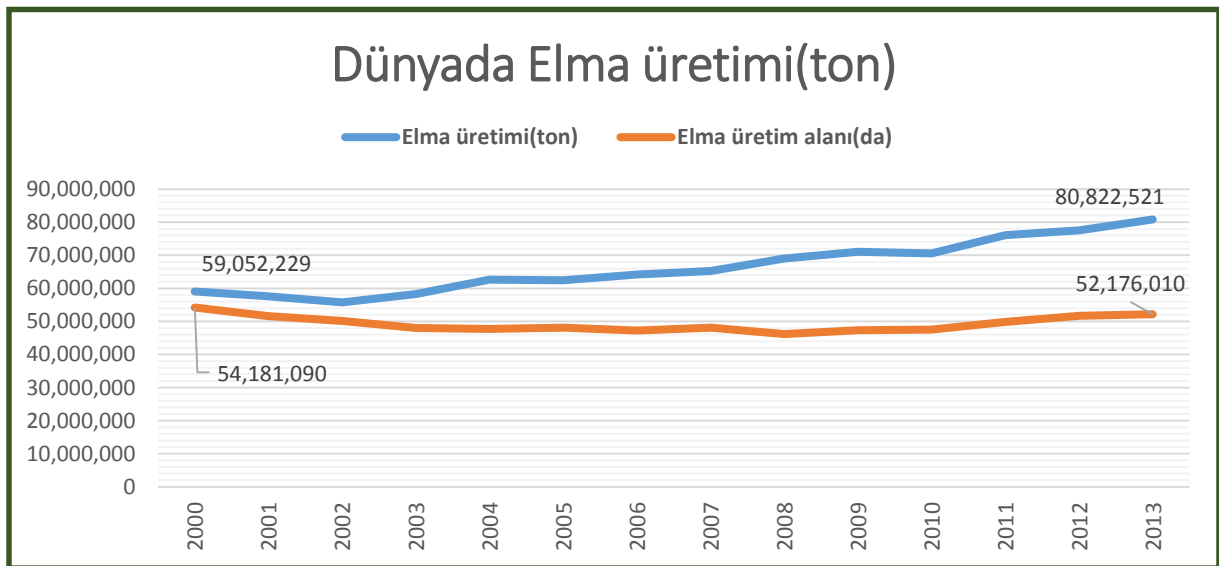
araştırma ve yatırımların bu doğrultuda yapılması önem arz etmektedir. Dış talebe yönelik kalite ve fiyat gibi beklentilerin karşılanması yanında iyi bir pazar araştırmasının da yapılması ihracatı artıracak önemli unsurlardandır.

Ülkemiz elma üretiminin %13,4'ünü karşılayan Karaman, Isparta'dan sonra en büyük üretim miktarına sahip ilimizdir. Sahip olduğu yeni bahçeleri ile de ülkemizin elma üretim merkezlerinden birisi olmaya devam edecektir. İlde önemli tarımsal kaynaklarından olan elma yetiştiriciliği kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliğine katkı sunmaktadır. Çalışmada elma sektörünün dünya, Türkiye ve Karaman üretim miktarı, çeşitlere göre verimlilik değerleri ve dış ticaret performansı değerlendirilmiştir.

DÜNYADA ELMA ÜRETİMİ

Dünyada elma üretim miktarı sürekli artış göstermiş olup son 10 yılda yaklaşık %37'lik bir artışla 80 milyon tonu geçmiştir. Diğer taraftan dünyada elma üretim alanları 1990'lı yılların ortaları itibariyle azalmaya başlamış bu azalışlar 2008 yılına kadar sürmüştür. 2009 yılı itibariyle elma üretim alanları tekrar artış eğilimine girmiştir. Elma üretim alanlarında yaşanan bu azalışlar üretime yansımamış aksine artışlar olmuştur. Elma ıslahında ve tarım teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin verimliliği artırdığı ve üretime olumlu yansıdığı düşünülmektedir.

Şekil 1Dünyada elma üretiminin yıllar içindeki değişimi(ton)

Kaynak: FAO,2013

Dünyada elma üretimde Çin ilk sırada yer almaktadır. **Sahip olduğu üretim kapasitesi ile dünyadaki toplam elma üretiminin yaklaşık %50'sini tek başına üretmektedir.** Çin'i takiben ise ABD ve Türkiye gelmektedir. Raporumuzun dış ticaret bölümünde daha geniş kapsamlı yer vereceğimiz ülkelerin dış ticaret potansiyelleri incelediğinde, ABD'nin var olan potansiyelini çok iyi değerlendirdiği ve Çin ile aynı ihracat rakamlarının yakaladığı anlaşılmıştır.

Tablo 1 Dünyada elma üretiminde öne çıkan ülkeler(ton)

Ülkeler	Elma üretimi(ton)	Oran(%)
Çin	39.682.618	49.10
ABD	4.081.608	5.05
Türkiye	3.128.450	3.87
Polonya	3.085.074	3.82
İtalya	2.216.963	2.74
Hindistan	1.915.000	2.37
Fransa	1.737.482	2.15
Şile	1.709.589	2.12
İran	1.693.370	2.10
Rusya	1.572.000	1.95
Arjantin	1.245.018	1.54
Brezilya	1.231.472	1.52
Ukrayna	1.211.400	1.50
Özbekistan	937.000	1.16
Meksika	858.608	1.06
Dünya	80.822.521	100

Kaynak: FAO,2013

2,4 milyon hektarlık devasa üretim alanı ile dünya elma bahçelerinin yaklaşık yarısı Çin’de yer almaktadır. Elma üretim alanlarında yeni tesis edilmiş bahçelerin verileri elimizde olmadığı için üretim miktarları noktasında gelecek yıllarda bu tabloda ne gibi değişiklikler olacağını kestirmek olası değildir.

Tablo 2 Dünya elma üretim alanlarına öne çıkan ülkeler(ha)

Ülkeler	Üretim alanı(ha)	Oran(%)
Çin	2.410.000	46.19
Hindistan	312.000	5.98
Polonya	193.439	3.71
Rusya	186.300	3.57
Türkiye	173.096	3.32
ABD	131.210	2.51
İran	129.754	2.49
Pakistan	105.153	2.02
Ukrayna	103.900	1.99
Özbekistan	92.000	1.76
Güney Kore	73.500	1.41
Meksika	59.199	1.13
Belarus	57.432	1.10
Romanya	56.942	1.09
İtalya	55.274	1.06
Dünya	5.217.601	100.00

Kaynak: FAO,2013

Dünyada elma üretiminde önemli verilerden bir tanesi de birim alandan elde edilen verim

değerleridir. Bu değer FAOSTAT veri tabanında elma üretim miktarının toplam elma ekili alanına bölünmesi ile elde edilmektedir. Dönüme yaklaşık 5,4 tonluk verim ile Avusturya ilk sırada yer almaktadır. **Ülkemiz 1,8 tonluk verim ile dünya verim sıralamasında arzu edilen seviyede değildir.**

Tablo 3 Dünyada birim alandan elde edilen verim değerleri açısından önemli ülkeler(ton/da)

Ülkeler	Verim(ton/da)
Avusturya	5.38
İsviçre	5.30
Yeni Zelanda	4.96
Şile	4.55
İsrail	4.52
Fransa	4.40
Libya	4.13
İtalya	4.01
Hollanda	3.97
Güney Afrika	3.58
Slovenya	3.50
Belçika	3.22
Brezilya	3.22
ABD	3.11
Arjantin	2.74
Türkiye	1.80
Çin	1.64
Dünya	1.55

Kaynak: FAO, 2013

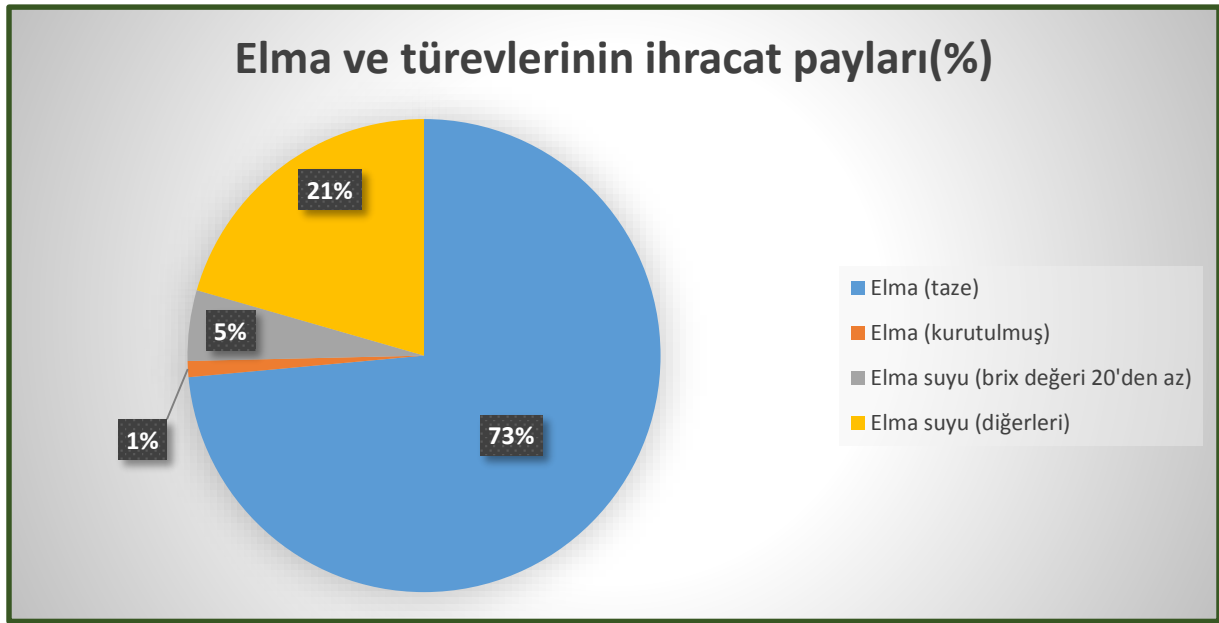
DÜNYADA ELMA VE ELMA ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİ

Dünyada elma dış ticareti; taze elma ve elma ürünü olarak sınıflanan kurutulmuş elma, elma suyu ve elma püresinin⁴ toplamından oluşmaktadır. Dünyada 2014 yılında elma ve türevlerinin toplam ihracat hacmi 10,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. En büyük payı yaklaşık %73 ile taze elma ticareti oluşturmaktadır. Bunu brix⁵ değeri %20 altında olan elma suyu ile diğer elma suları takip etmektedir.

⁴ Elma püresi verileri gerek ülkemizde gerekse de dünyada çok fazla ticarete konu olmaması ayrıca ITC veri tabanından temin edilemediği için dünya dış ticaret bölümünde değerlendirilmesi yapılamamıştır.

⁵ Suda çözünen kuru madde oranı. Türk Gıda Kodeksi Meyve Suyu Ve Benzeri Ürünler Tebliğinde bu oran ülkemizde elma için %11,2 olarak belirlenmiştir.

Şekil 2 Elma ve türevlerinin dünyada ihracat payları(%)

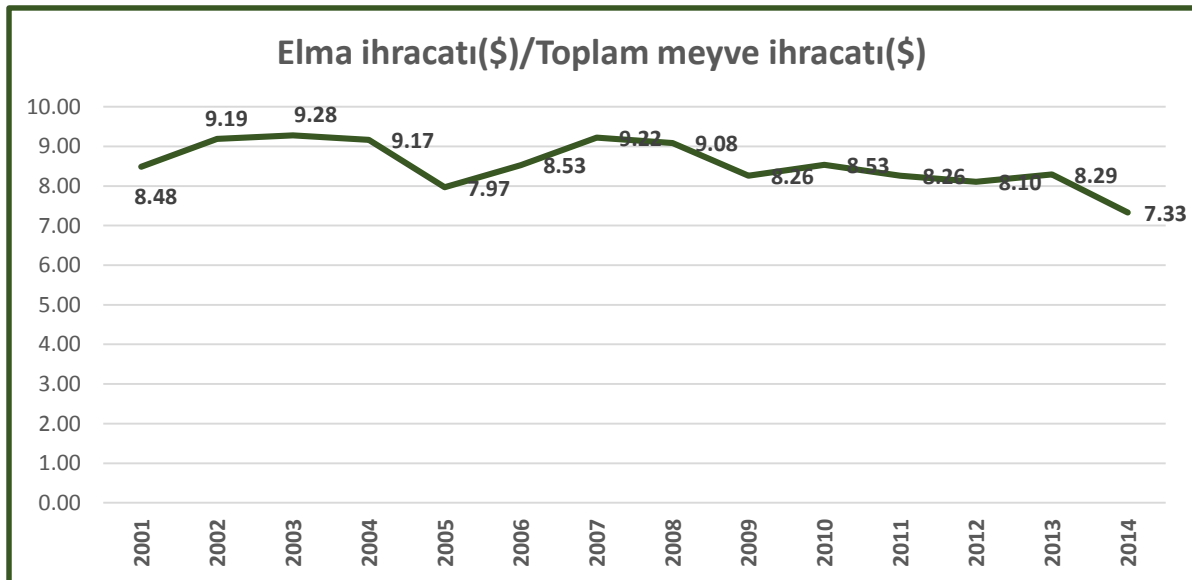

Kaynak: International Trade Center, 2014

TAZE ELMA

Dünyada 2014 yılında toplamda 103,3 milyar dolar değerinde yenilen meyve ihracatı gerçekleşmiş olup bunun yaklaşık %7,3 ünü **elma ihracatı** oluşturmuştur. Elma üretiminin son 10 yılda toplam meyve ihracatı içindeki payı incelendiğini elma üretiminin dünya meyve üretimi içinde önemini koruduğu görülmektedir. Toplam meyve ihracatı içindeki son 15 yıllık oransal büyüklüğüne bakıldığında yaklaşık %7-%9 aralığında değişkenlik gösterdiği anlaşılmıştır.

Şekil 3 Dünya elma ihracatının toplam meyve ihracatı içindeki payının değişimi(%)

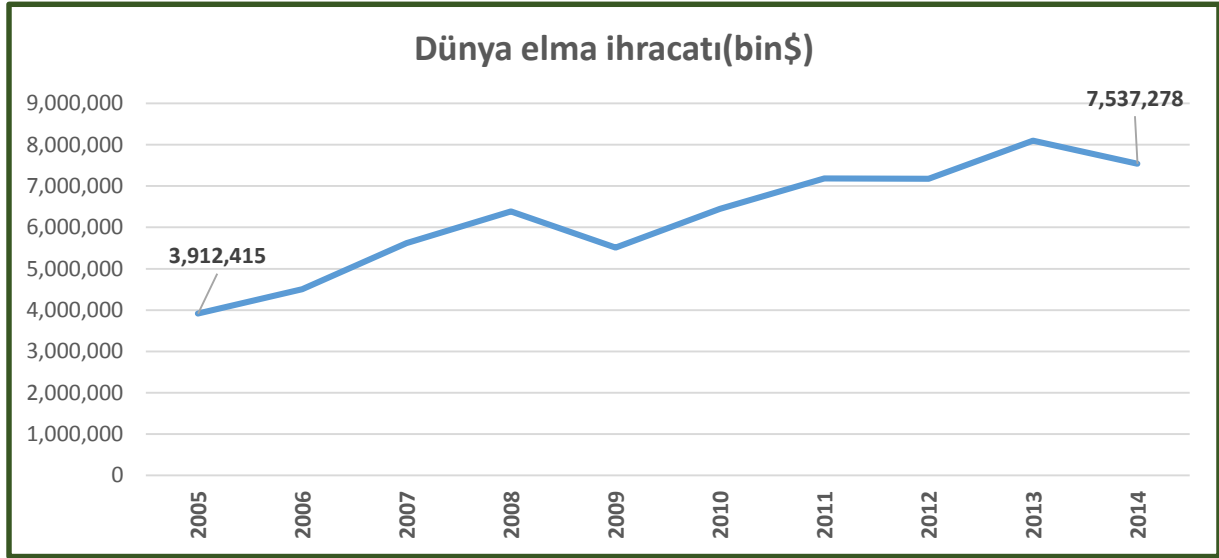

Kaynak: International Trade Center, 2014

Dünyada elma ihracatı son 10 yılda 2 kata yakın bir değer artışı ile 7,5 milyar doları bulmuştur.

Elma üretimi %37 artarken satış değerinin %100'e yakın artış göstermesi artan talebe karşın birim fiyatın arttığına da bir göstergesidir.

Şekil 4 Dünyada elma ihracatının yıllar içindeki değişimi

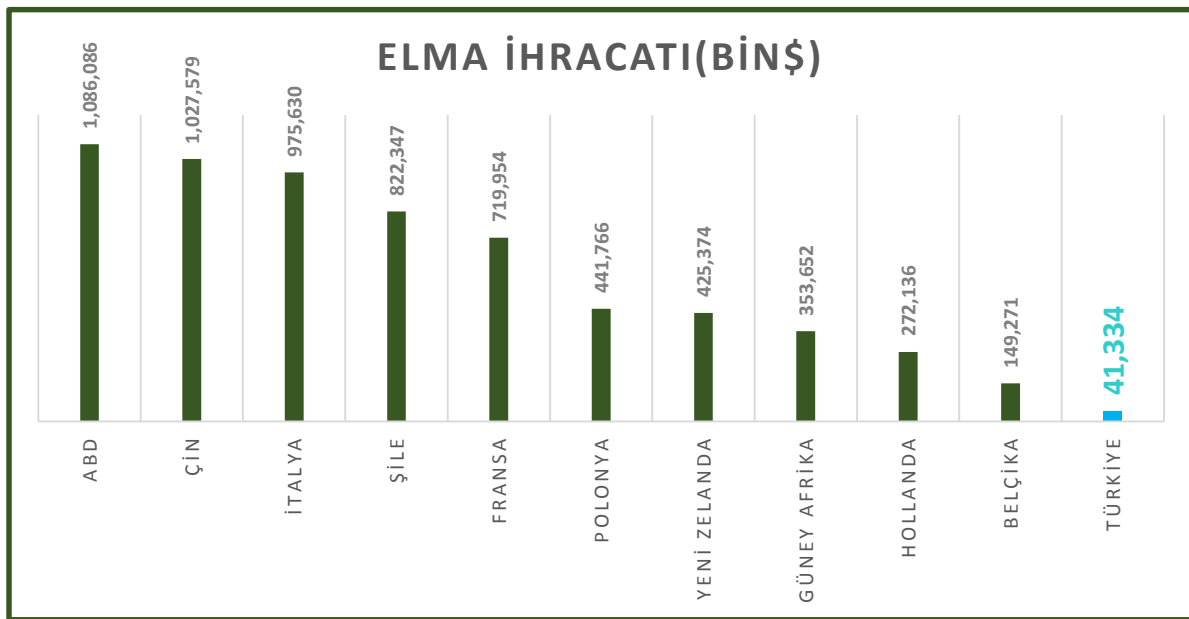

Kaynak: International Trade Center, 2014

Elma ihracatında dünyada öne çıkan ülkeler incelendiğinde yenilen meyve ihracatında ilk sırada yer alan ve **dünyanın en büyük tarım ihracatçısı olan ABD'nin, elma ihracatında ilk sırada yer aldığı görülmektedir.** Dünyada toplam elma ihracatının %14,4'ünü gerçekleştiren ABD'yi Çin, Şili ve İtalya takip etmektedir.

AB ülkeleri topluluk olarak en fazla ithalat ve ihracatı gerçekleştiren ülkeler grubudur. Ülkemiz elma dış ticaret stratejileri belirlerken coğrafi olarak bu kadar yakın olan bir pazarın arz talep dengelerini göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Şekil 5 Elma ihracatında öne çıkan ülkeler

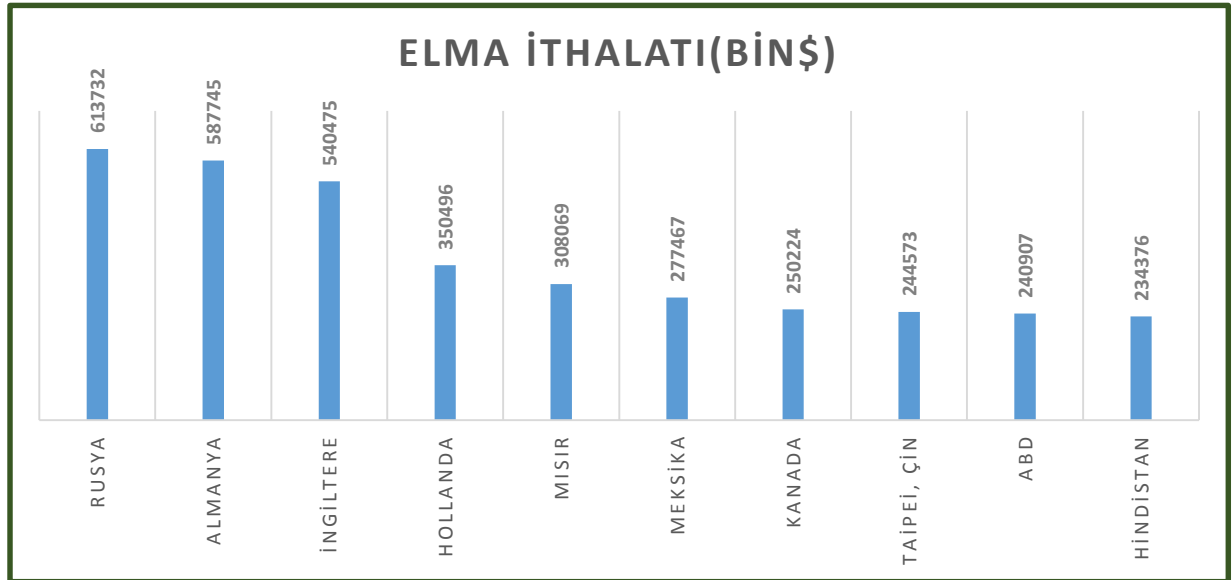

Kaynak: International Trade Center, 2014

Dünyada elma ithal eden ülkeler incelendiğinde en fazla elma ithalatını Rusya, Almanya ve İngiltere'nin gerçekleştirdiği görülmektedir. AB ülkeler toplamı ise dünya toplam ithalatının %33'ünü gerçekleştirmektedir. **Karaman elma ihracat stratejileri belirlenirken dünyada elma ithalatında Rusya, Hindistan, Meksika, Uzak Asya, ABD ve AB ülkeleri gibi elma ithalatında öne çıkan ülkelerin mercek altına alınması önem arz etmektedir.** Adı geçen ülke ve bölgelerde son 10 yılda ithalat değerlerinde yaşanan 2 ila 10 katı arasında artışlar dikkat çekicidir.

2014 OECD-FAO Tarım Görünüm Raporu'nda, Hindistan'a odaklanmış ve gelecek on yılda Hindistan'ın gıda ihtiyacının artacağı ifade edilmiştir. Ağırlıklı olarak vejetaryen beslenme kültürünün hakim olduğu Hindistan'da bir çok tarım-gıda ürünü olduğu gibi meyve tüketiminin de artacağı öngörülmektedir. Hindistan özelinde elma dış ticareti incelendiğinde, ithalat değerinin son yılda 10 katın üzerinde arttığı ve bunun gelecek yıllarda devam ettirme olasılığının yüksek olduğunu, sahip olduğu demografik yapı ve 2014 OECD-FAO Tarım Görünüm Raporu tespitleri doğrultusunda söyleyebiliriz.

Şekil 6 Elma ithalatında öne çıkan ülkeler

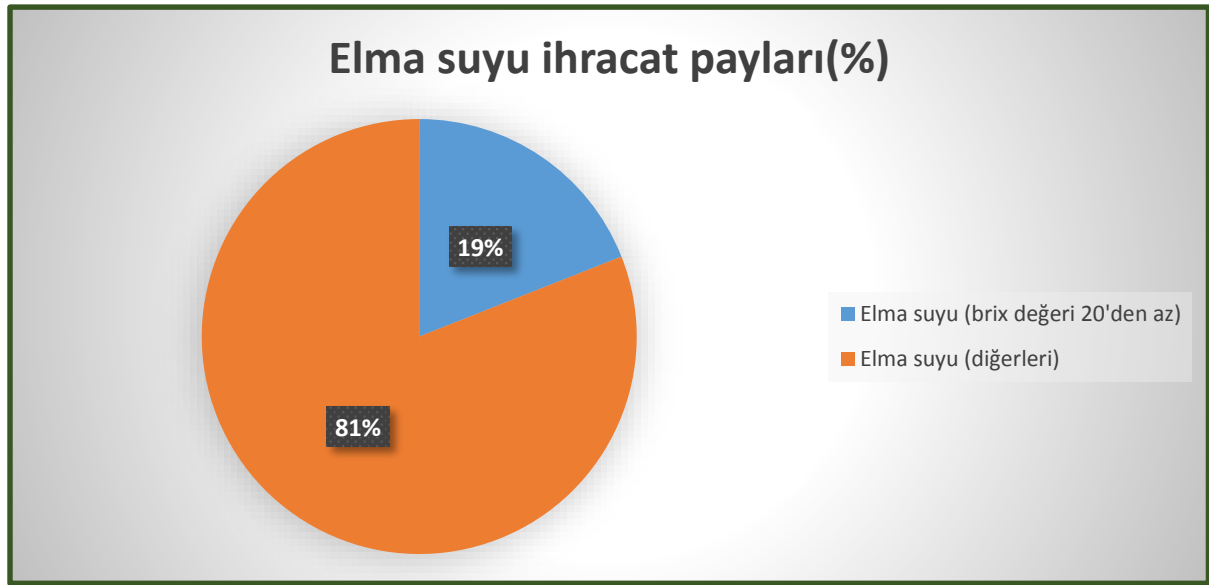

Kaynak: International Trade Center, 2014

ELMA SUYU

Dünyada 2014 yılında yaklaşık 2,6 milyar dolarlık elma suyu ihracatı gerçekleşmiştir. Bu ihracatın yaklaşık %80'i konsantre haldeki diğer meyve suları, %20'si ise brix değeri %20'nin üzerinde olan meyve suları oluşturmaktadır.

Şekil 7 Elma suyu ihracattaki payları

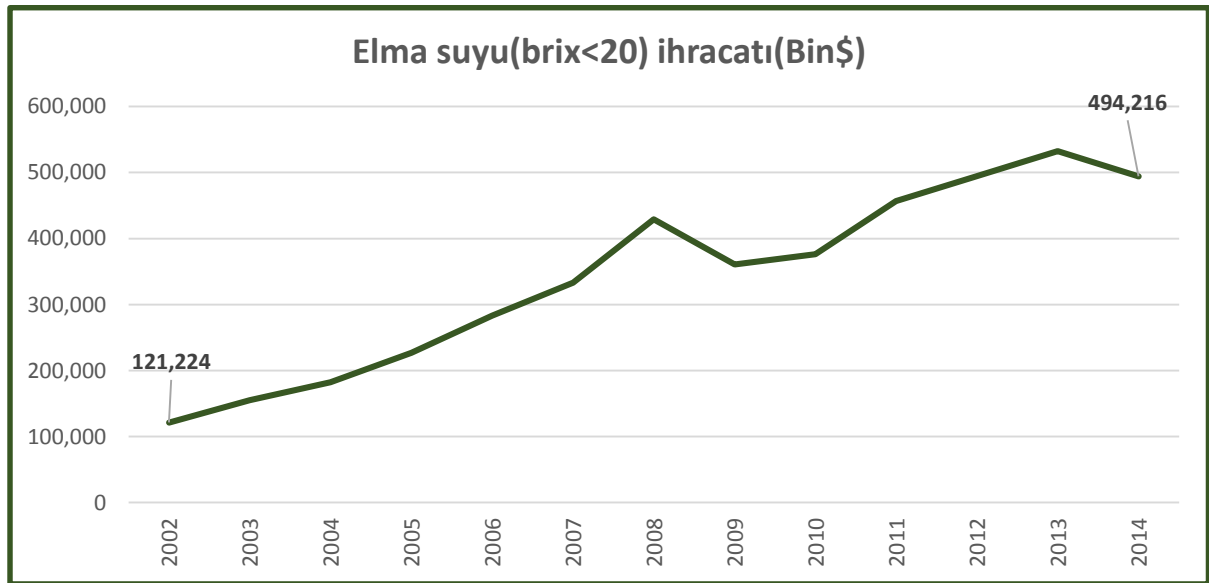

Kaynak: International Trade Center, 2014

Brix⁶ değeri% 20'den az olan elma suları

Brix değeri %20'nin altında olan meyve suyu piyasası her geçen yıl büyümekte olup son 13 yıllık ihracat değerlerine bakıldığında yaklaşık 4 katlık artış yaşanmıştır.

Şekil 8 Brix değeri %20'nin altında olan elma suyu ihracatı

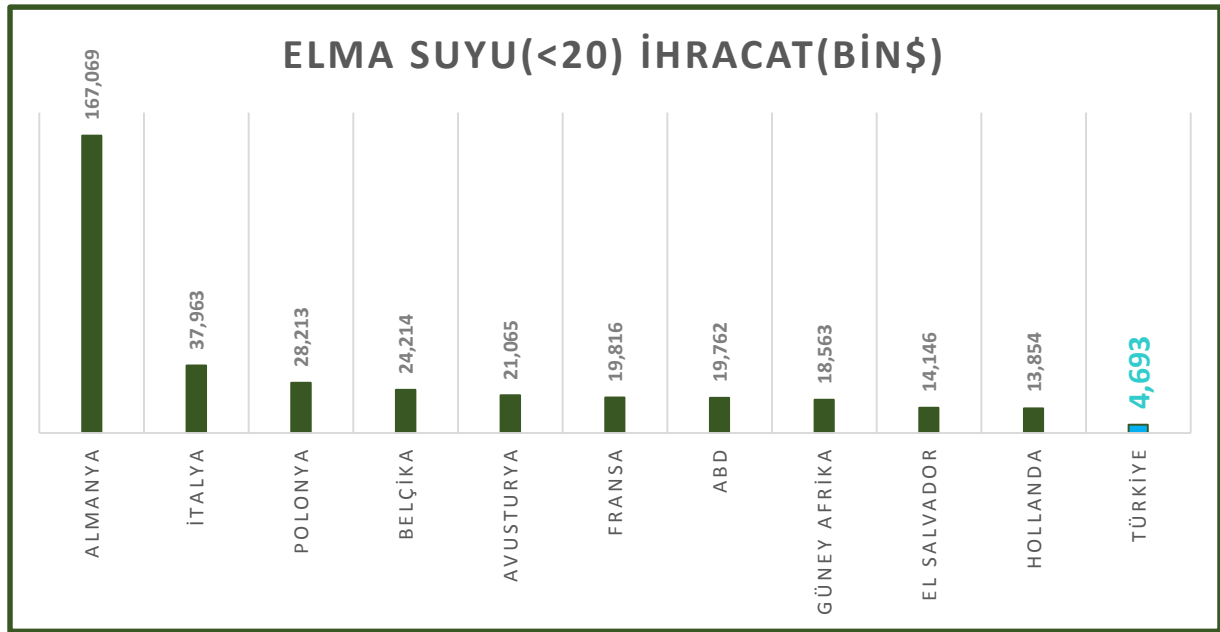

Kaynak: International Trade Center, 2014

Dünyada elma üretim miktarı açısından 17 sırada olan ve ülkemiz elma üretiminin yaklaşık 1/4'ünün üreten Almanya'nın bu kalemdede en yüksek ihracat değerini yakaladığı anlaşılmıştır. Dünya ihracat değerinin %35'ini tek başına gerçekleştiren Almanya'yı İtalya ve Polonya izlemektedir.

⁶ Elma suyunun konsantre düzeyini ifade etmektedir.

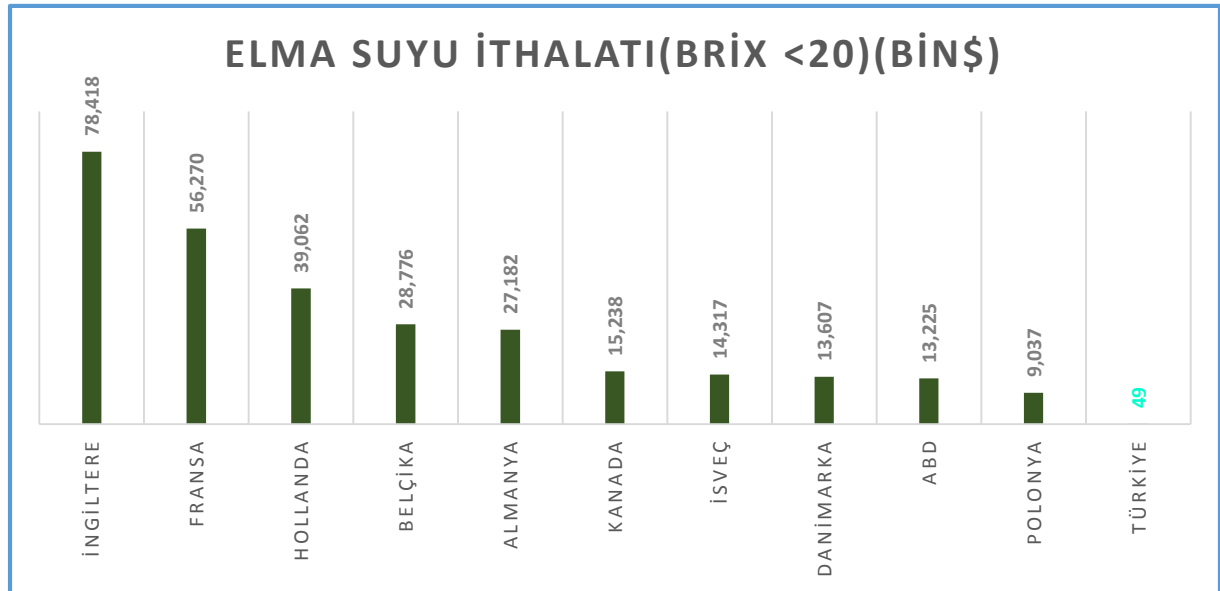
Şekil 9 Elma suyu(<20) ihracatında öne çıkan ülkeler

Kaynak: International Trade Center, 2014

Brix değeri %20 den az olan elma suyunu **dünyada en fazla ithal eden ülkeler** ise İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika'dır. **Bu kalemde dünyada gerçekleşen toplam ithalatın yaklaşık %70'ini AB ülkeleri yapmaktadırlar.** AB ülkeleri hem ithalatçı hem de ihracatçı konumundadırlar. Ülkemizin ithalatı yok denecek kadar az olup 2014 yılında 49 bin dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir.

Şekil 10 Brix değeri%20'den az olan elma suyu ithalatında öne çıkan ülkeler(Bin\$)

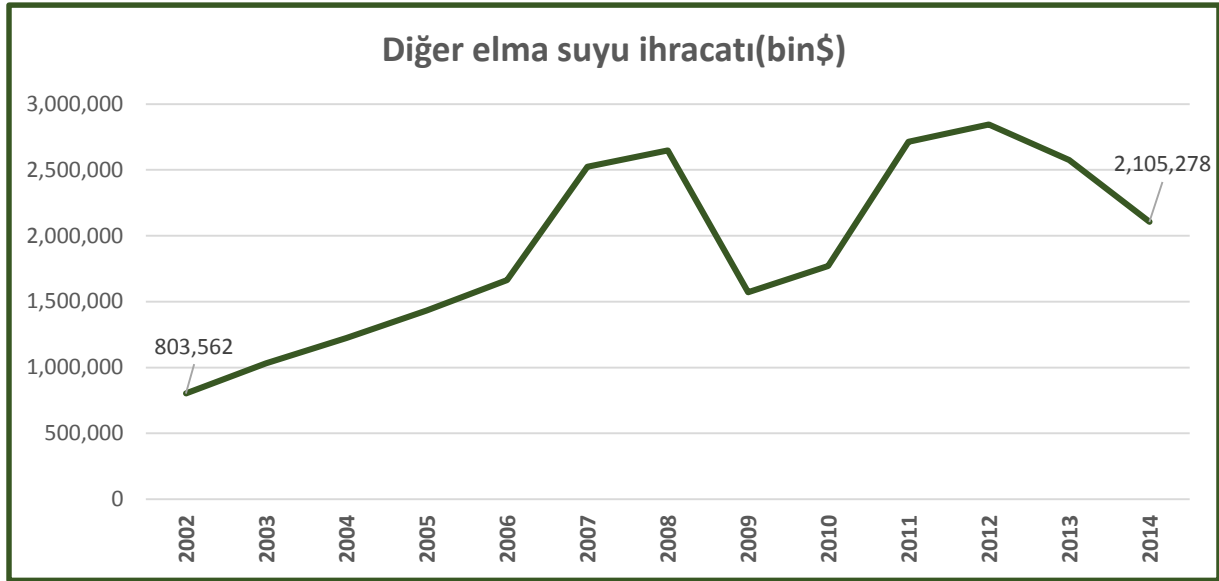

Kaynak: International Trade Center, 2014

Diğer Elma Suları(brix>20)

Ağırlıklı olarak konsantre meyve sularının olduğu bu kalem altında son 12 yılda yaklaşık 2,5 kat bir artışla 2014 yılında 2,1 milyar dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

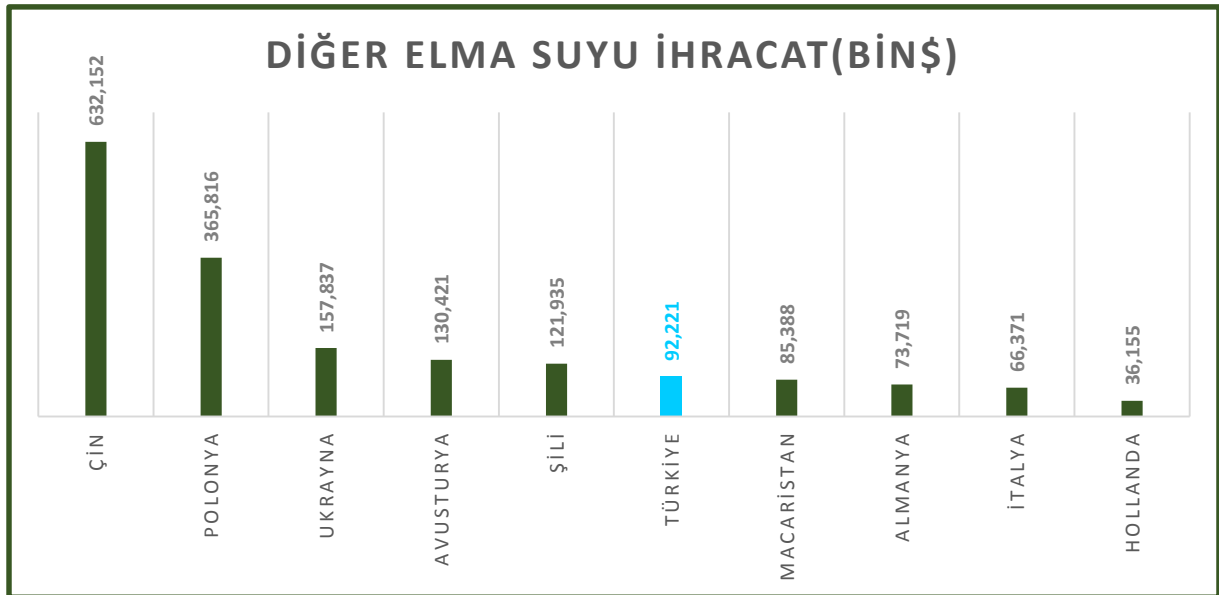
Şekil 11 Diğer elma suyu ihracatı değişimi

Kaynak: International Trade Center, 2014

Bu kalemdede en önemli ihracatçı ülke Çin olup toplam ihracatın %30'unu tek başına gerçekleştirmektedir. Ülkemiz 92,2 milyon dolarlık ihracatı ile dünyada toplam ihracatın %4'ünün gerçekleştirmektedir. Çin'i takiben Polonya toplam yaklaşık 366 milyon dolarlık ihracatı ile dünya pazarından %17 pay almaktadır. **Ülkemiz ile Polonya'nın üretim miktar ve alanları birbirine yakın olmasına karşın Polonya ihracatı bizden 4 kat daha büyüktür.**

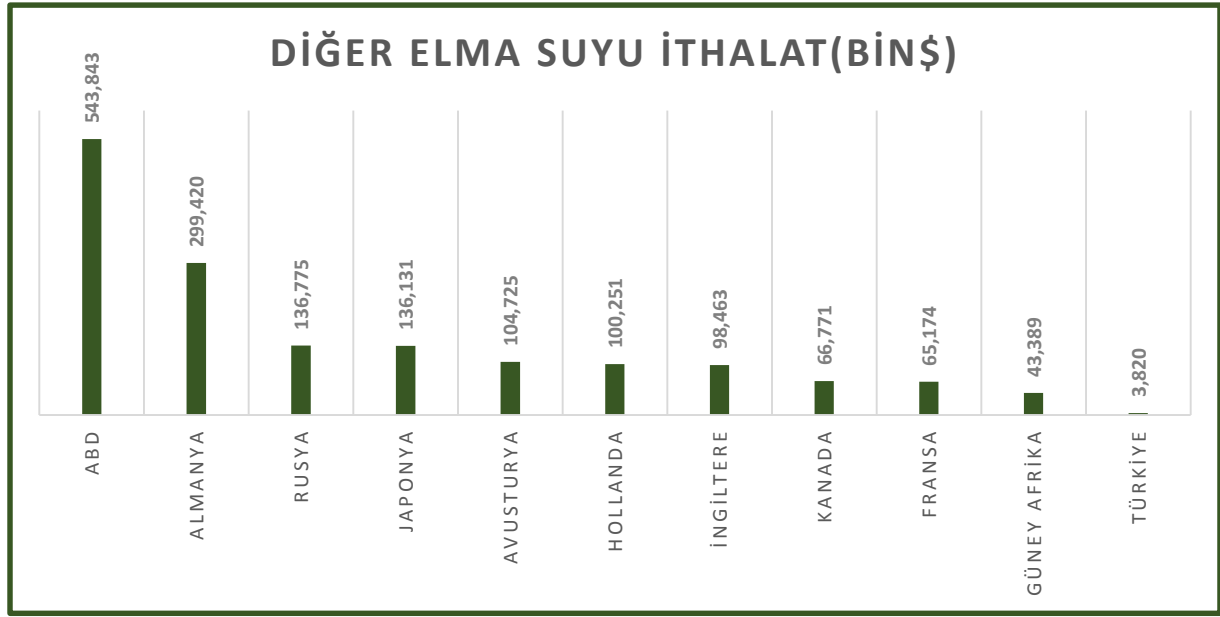
Şekil 12 Diğer elma suyu ihracatında öne çıkan ülkeler

Kaynak: International Trade Center, 2014

En önemli ithalatçı ülke ise ABD olup toplam ithalatın yaklaşık 1/4'ünün gerçekleştirmektedir. Ülkemiz 2014 yılında 3,8 milyon dolar ithalat yapmıştır.

Şekil 13 Diğer elma suyu ithalatında öne çıkan ülkeler

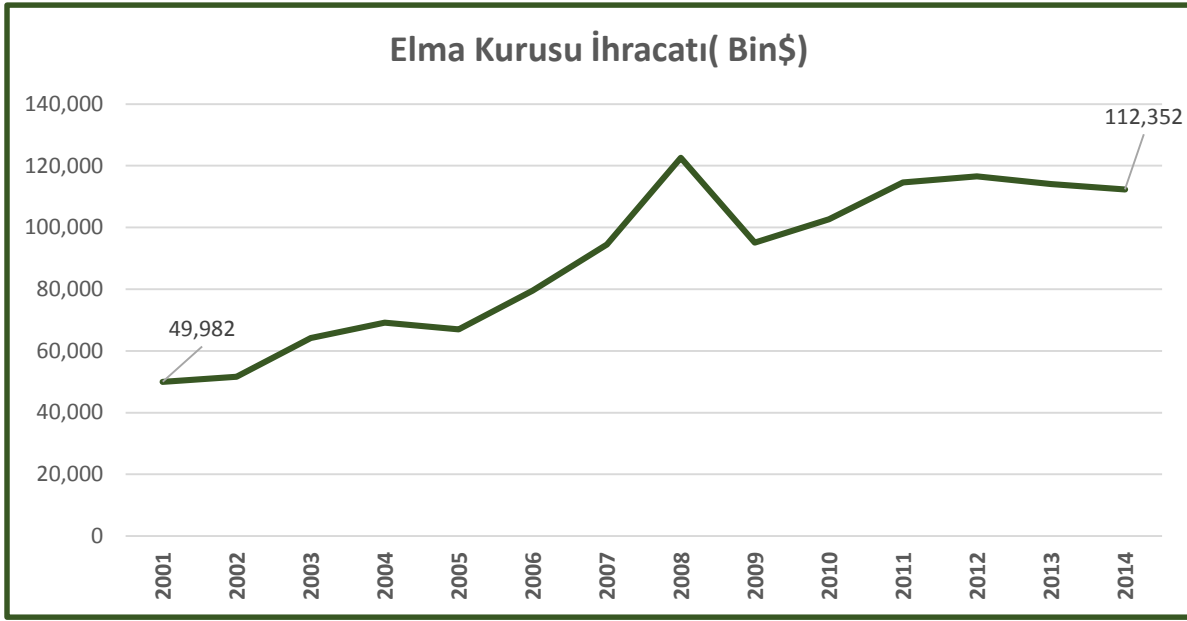
Kaynak: International Trade Center, 2014

ELMA KURUSU

Meyve, sebze ve diğer sulu besinler bünyelerindeki fazla sudan dolayı uzun süre saklanamazlar, içerisinde bulunan fazla su, besinleri bozan mikro organizmaların üreyip yaşaması için elverişli bir ortam oluşturur. Bu zararlı ortamın yok edilmesi, meyve, sebze ve diğer bazı besinlerin bileşimlerindeki fazla suyun uçurulmasıyla yani o besinlerin kurutulmasıyla mümkündür.⁷ Sağlığa olan faydaları her geçen gün yeni çalışmalarla ortaya çıkan kuru meyve tüketimine olan ilgi dünyada ve ülkemizde her geçen gün artıyor. Dünyada elma kurusu dış ticareti sürekli artış göstermektedir. Son 13 yılda 2 katın üzerinde bir büyüme ile ihracatı 112,3 milyon dolara ulaşmıştır.

⁷ Kurutulmuş Meyve Üretim Tesisi Ön Fizibilite Raporu, İpekyol Kalkınma Ajansı, 2014

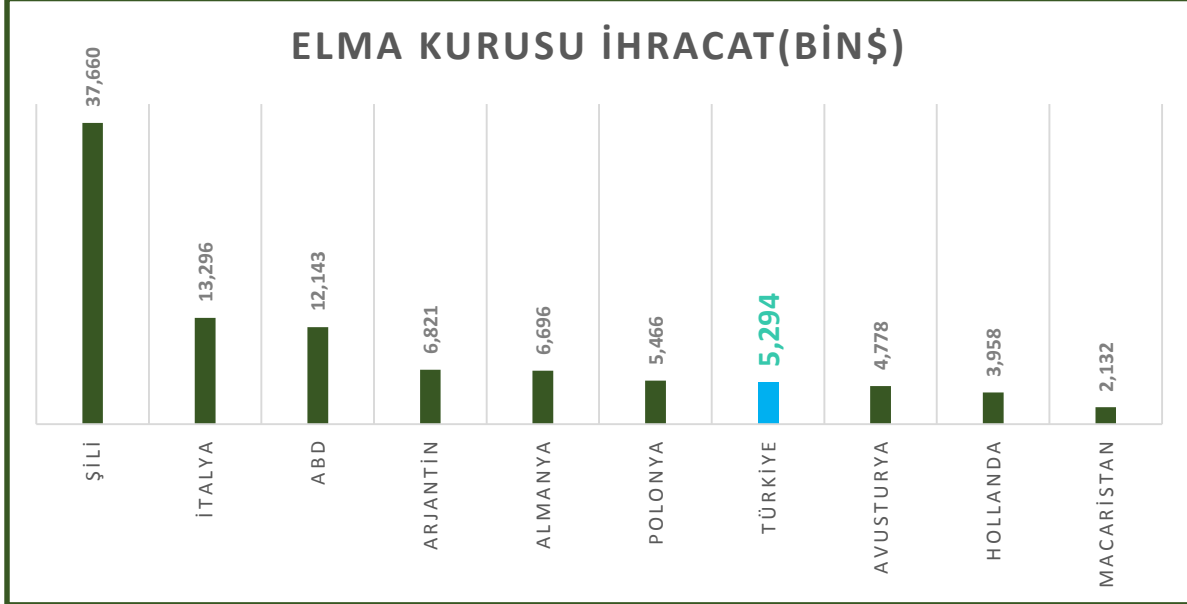
Şekil 14 Elma kuruşu ihracatının değışimi

Kaynak: International Trade Center, 2014

Dünyada elma kuruşu ihracatında en büyük payı Şili almaktadır. Toplam ihracatın 1/3'ünü gerçekleştiren Şili'yi İtalya ve ABD izlemektedir. Ülkemiz 2014 yılında gerçekleştirdiği 5,3 milyon dolarlık ihracatı ile dünya ihracatından %4,7'lik pay almaktadır.

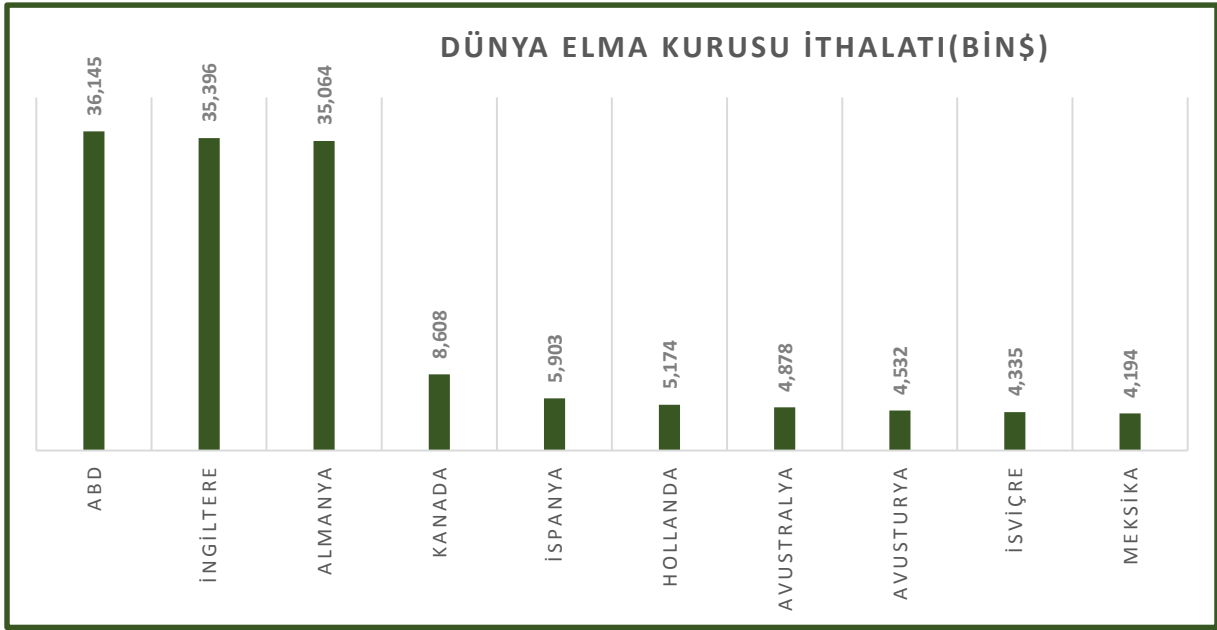
Şekil 15 Dünya elma kuruşu ihracatında öne çıkan ülkeler(Bin\$)

Kaynak: International Trade Center, 2014

Dünyada elma kuruşu ithalatında gelişmiş ülkelerin ön plana çıktığı görülmektedir. AB ülkeleri ile ABD öne çıkmakta olup ithalatın %60'ını ABD, İngiltere ve Almanya yapmaktadır.

Şekil 16 Dünyada elma kuru ithalatında öne çıkan ülkeler

Kaynak: International Trade Center, 2014

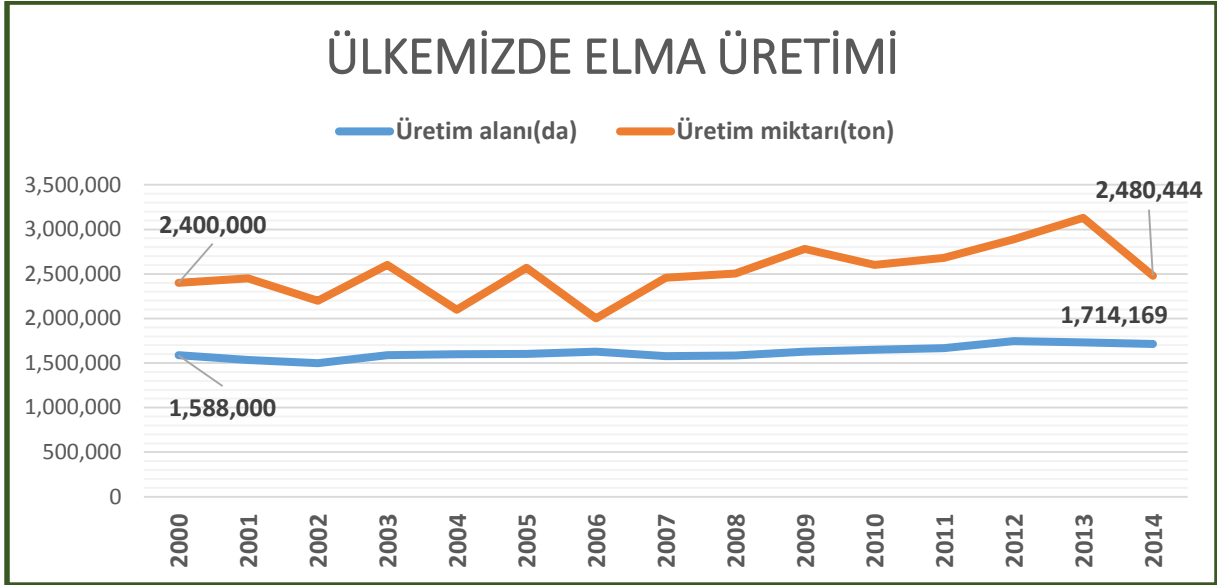
TÜRKİYE'DE ELMA ÜRETİMİ⁸

Ülkemiz toplam tarım alanlarının yaklaşık %14'ünde meyve yetiştiriciliği yapılmaktadır. Yumuşak çekirdekli meyve grubunda yer alan elma, toplam meyve alanlarının %5,3'ünü, toplam tarım alanlarının ise %0,7'sini oluşturmaktadır. Dünya elma üretiminde önemli bir yeri olan ülkemiz, yaklaşık 1,7 milyon dönümlük alanda 2.480.444 ton elma üretmektedir.

2000 yılı itibariyle ülkemizde elma üretimi incelendiğinde ekili alanlarda ve üretim miktarında önemli bir değişimin olmadığı görülmektedir. Dünyada elma üretiminde yaşanan büyüme değerleri ülkemize göre biraz fazla olmuştur. Dünyada elma üretiminde 2000 yılı itibariyle yaklaşık %37 oranında artış yaşanırken ülkemizde %3,3'lük bir büyüme yaşanmıştır.

⁸ Ülkemiz elma verileri derlenirken TÜİK veri tabanında yer alan 2014 yılı verileri kullanılmıştır. Bu nedenle en son 2013 yılı verilerinin yer aldığı FAO veri tabanından yıl bazında farklılık arz etmektedir. TÜİK veri tabanında elma verileri 2004 yılı itibariyle çeşitler bazında farklılaştırıldığı için değerlendirmeler 2004 yılı ve sonrası için yapılmıştır.

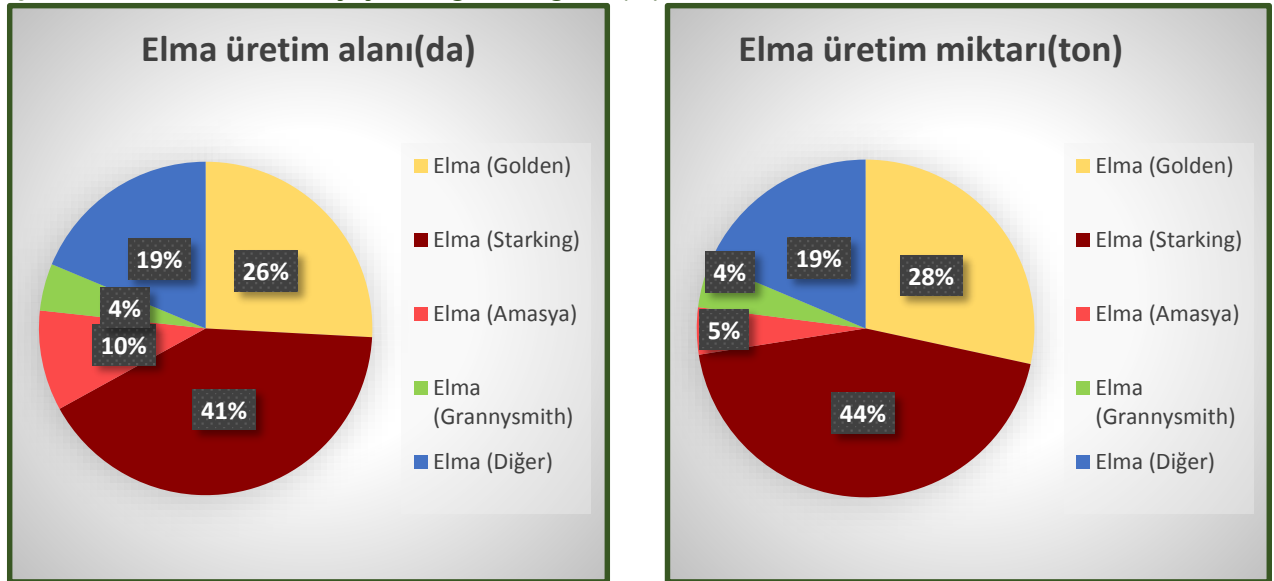
Şekil 17 Ülkemizde elma üretiminin değişimi

Kaynak: TÜİK, 2014

Ülkemizde pek çok elma çeşidinin yetiştiriciliği yapılmaktadır. En fazla üretimi yapılan elma çeşidi Starking olup ekili alalarının %41'ini oluşturmaktadır. Starking çeşidinden sonra en fazla Golden ve Amasya elması üretilmektedir. Ez an ekili alana sahip olan çeşit olarak ise ekşi tadı ile bilinen Granny Smith çeşididir.

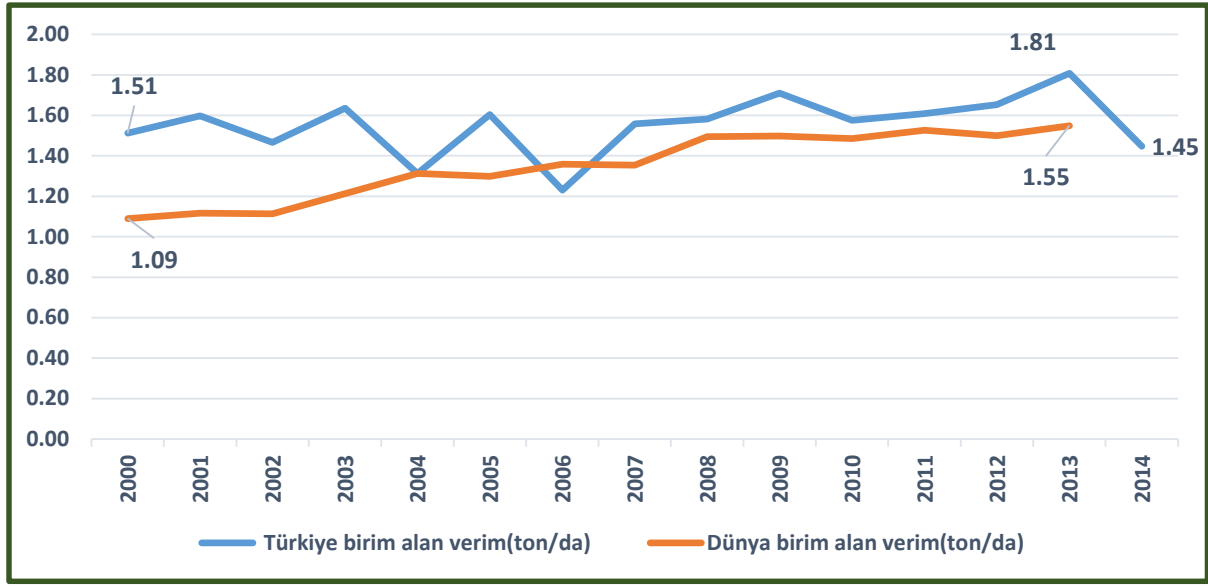
Şekil 18 Elma üretiminin çeşitlere göre dağılımı(%)

Kaynak: TÜİK, 2014

Ülkemizde birim alandan elde edilen verim değeri dünya ortalamasının üzerindedir. Ülkemizde birim alandan elde edilen elma miktarının yıllar içindeki değişimleri incelendiğinde verimin yaklaşık olarak 1,2-1,7 ton arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Bu değişime yağış miktarlarında yaşanan değişimlerin de etki edebileceği düşünülmektedir.

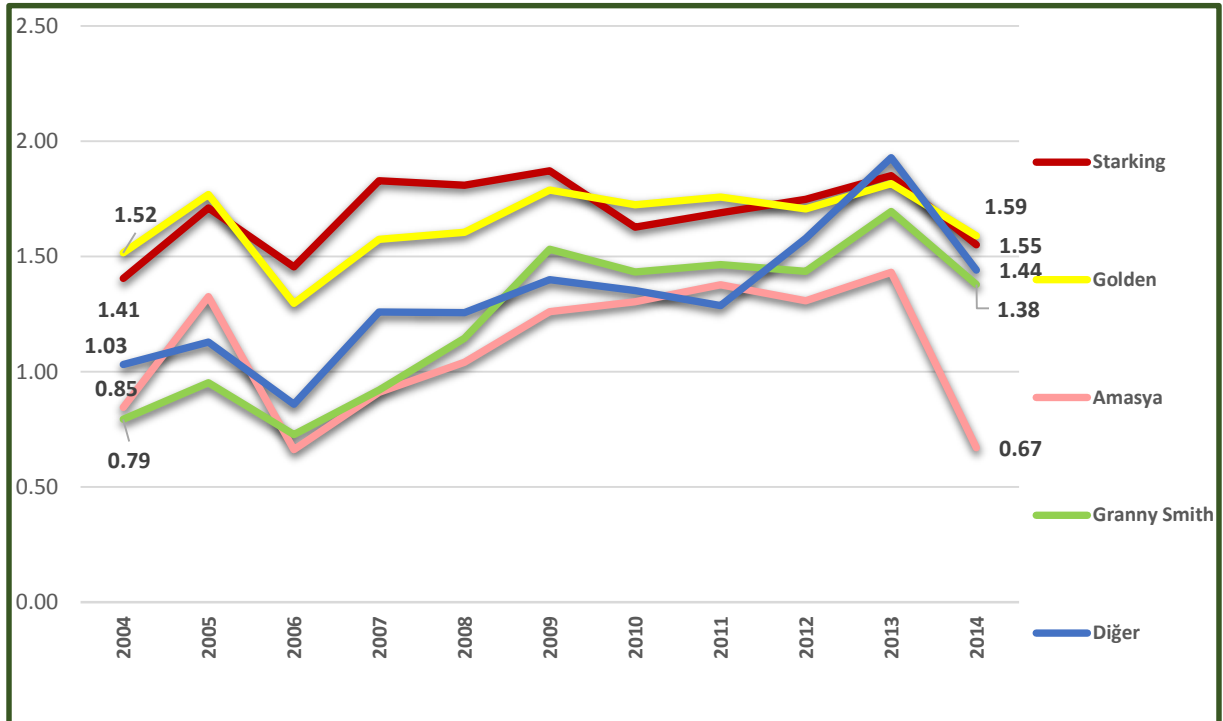
Şekil 19 Ülkemiz elma üretim alanlarında birim alandan elde edilen verim(ton/da)⁹

Kaynak: TÜİK, 2014

Verimlilik, elma çeşitleri düzeyinde incelendiğinde yıllar içerisinde elma veriminde çok ciddi artış ya da azalışların yaşanmadığı görülmektedir. **Starking ve golden çeşitleri dekara 1,5 ton verim ile en yüksek verim değerlerinin yakalandığı çeşitlerdir. Amasya elması 0,67 ton/da'lık verimi ile en düşük verime sahip elma çeşididir.**

Şekil 20 Ülkemizde elma çeşitlerinin verim değerlerinin değişimi (ton/da)

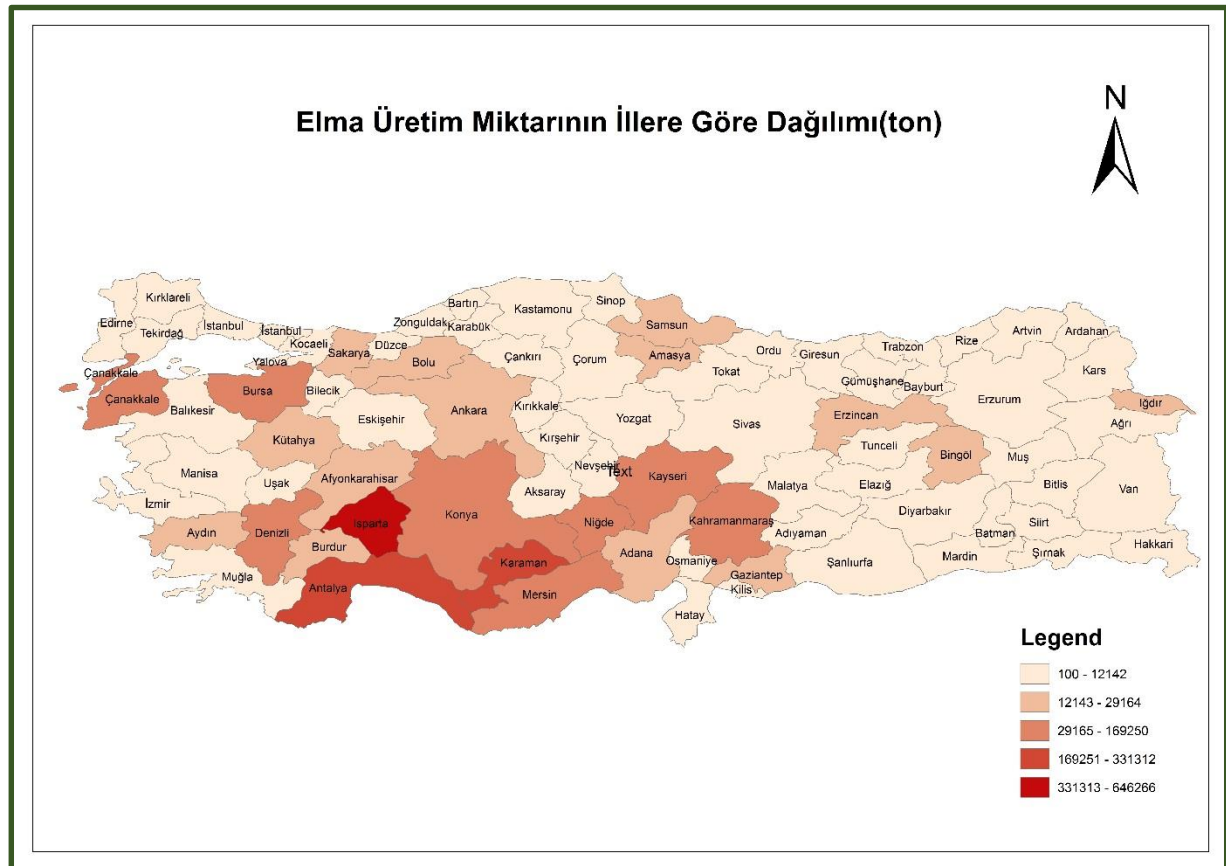
Kaynak: TÜİK, 2014

⁹ Birim alan verim değerleri üretim miktarının üretim alanına bölünmesi ile elde edilmiştir. FAO veri tabanında ağaç başı verim değerleri paylaşılmadığı için ağaç başı verim değerleri karşılaştırılamamıştır.

Elma, dünya üzerinde çok geniş yayılma alanı gösteren ve değişik ekolojilerde üretimi yapılabilen bir türdür. Elmanın anavatanı Anadolu'yu da içine alan Güney Kafkaslardır. Ekolojik şartların uygunluğu ve gen merkezi olması nedeniyle elma, yurdumuzun hemen her yerinde çok eski yıllardan beri yetiştirilmektedir. Fakat en uygun kültür merkezleri, yabanasının yayılma alanlarına paralel olarak Kuzey Anadolu'da bulunmaktadır. Kuzey Anadolu, Karadeniz kıyı bölgesi ile İç Anadolu ve Doğu Anadolu yayları arasındaki geçit bölgeleri ve son yıllarda güneyde göller bölgesi elmanın önemli yetiştiricilik alanlarını oluşturmaktadır.¹⁰

Elma üretim miktarı iller düzeyinde incelendiğinde tüm illerimizde elma yetiştiriciliğinin yapıldığı ancak ticari düzeyde üretimin özellikle güney illerimizde yoğunlaştığı görülmektedir. Sırasıyla Isparta, **Karaman**, Antalya, Denizli, Niğde, Çanakkale, Mersin, Kayseri, Kahramanmaraş ve Konya elma üretiminin en fazla yapıldığı illerdir. 2014 yılı verileriyle ülkemiz elma üretiminin %76,3'ü bu on ilde gerçekleşmiştir.

Şekil 21 Elma üretim miktarının iller düzeyinde değişimi

Kaynak: TÜİK, 2014

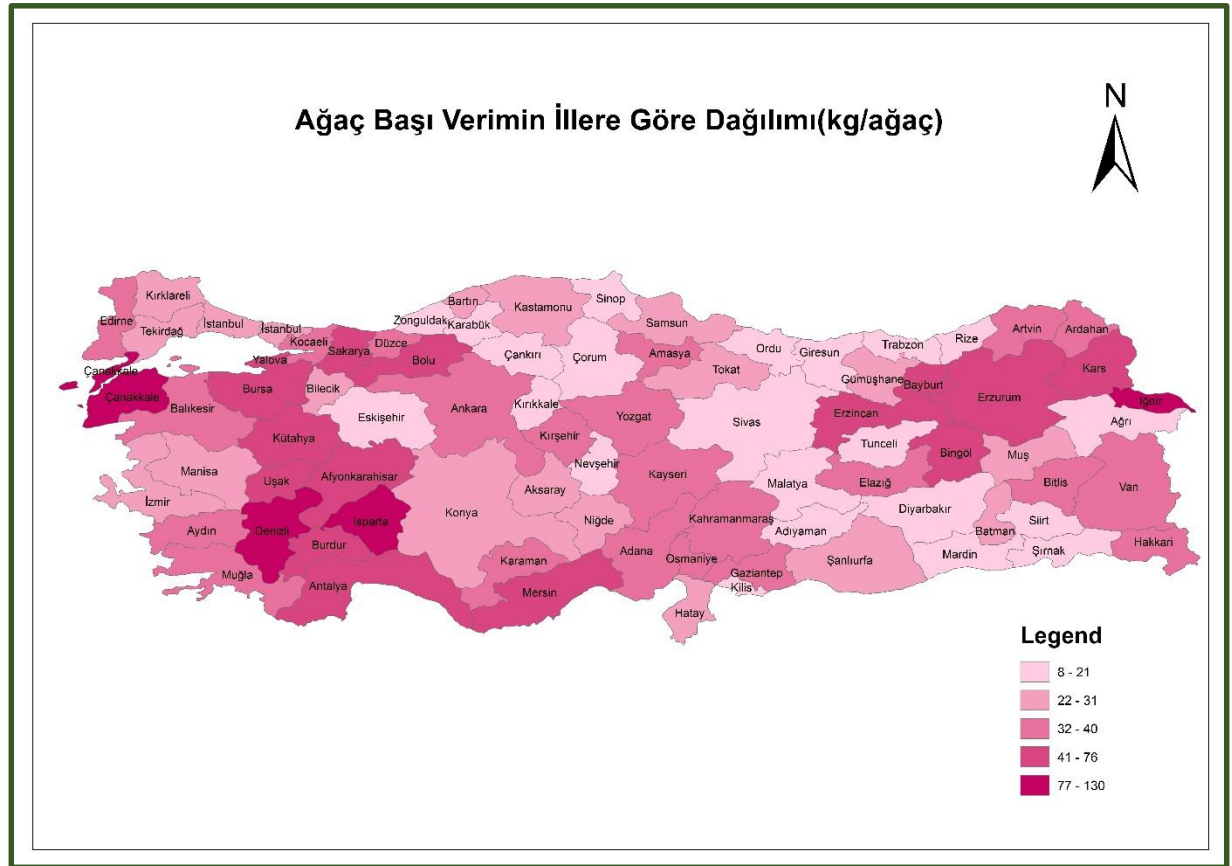
Dünya'da binlerce elma çeşidi bulunmakta olup bunlar arasında kalite ve verim yönünden yüksek ve ticari anlamda yetiştiriciliği yapılanların sayısı çok azdır. En verimli elma çeşitleri Starking, Golden, Starkrimson, Granny Smith, Starkspur, Beacon, Jonathan, Black Stoyman

¹⁰ Oğuz, C., Karaçayır., F, "Türkiye'de Elma Üretimi, Tüketimi, Pazar Yapısı ve Dış Ticareti" Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, 2009.

Improved ve Amasya elmasıdır.¹¹ **Ülkemizde en fazla üretilen elma çeşitleri ise Starking, Golden, Grannysmith ve Amasya elmasıdır.** Elma üretiminde karlılığı etkileyen unsurların başında talep ve verim gelmektedir. Piyasaların en fazla talep ettiği çeşit ve özelliklerdeki ürünlerin en yüksek verimlilikle yetiştirilmesi sürdürülebilirlik açısından büyük önem arz etmektedir. Seçilen anaç, yetiştiricilik yapılan bölgenin iklim, toprak ve topoğrafya koşulları ile üretim sürecinde uygulanan tarımsal faaliyetler ağaç başı verim değerlerine etki etmektedir.

Ağaç başı elde edilen verim değerleri değişimleri il düzeyinde incelendiğinde Isparta ili 130 kg ile ilk sırada yer almaktadır. **Karaman ise ağaç başı 40 kg verim ile 20. Sırada yer almaktadır.**

Şekil 22 Ağaç başı verim değerleri karşılaştırması

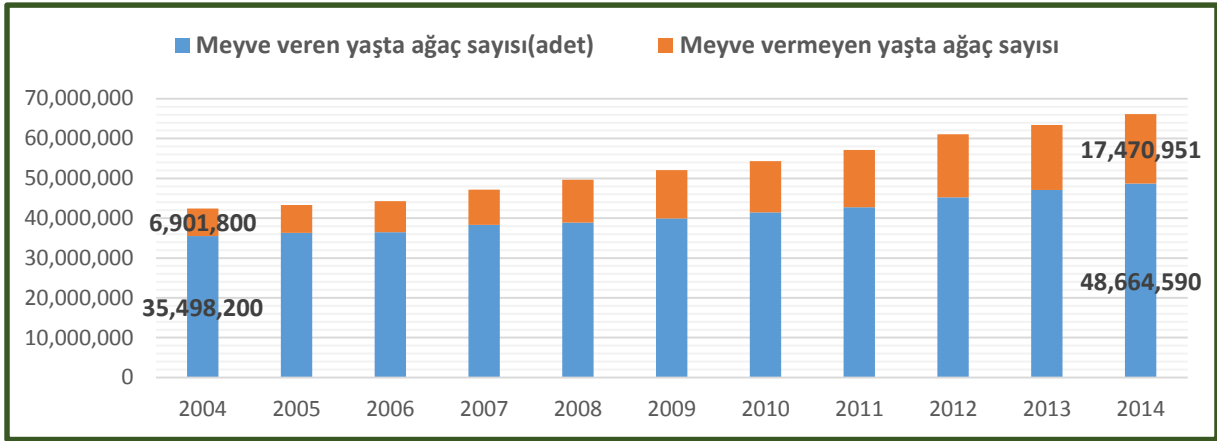

Kaynak: TÜİK, 2014

Ülkemizde son 10 yılda elma üretimine olan ilgi artış göstermiştir. Meyve vermeyen yaşta ağaç sayıları verileri incelendiğinde 2004 yılına göre yaklaşık 2,5 katlık bir artış yaşanmıştır.

¹¹ Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, 2003

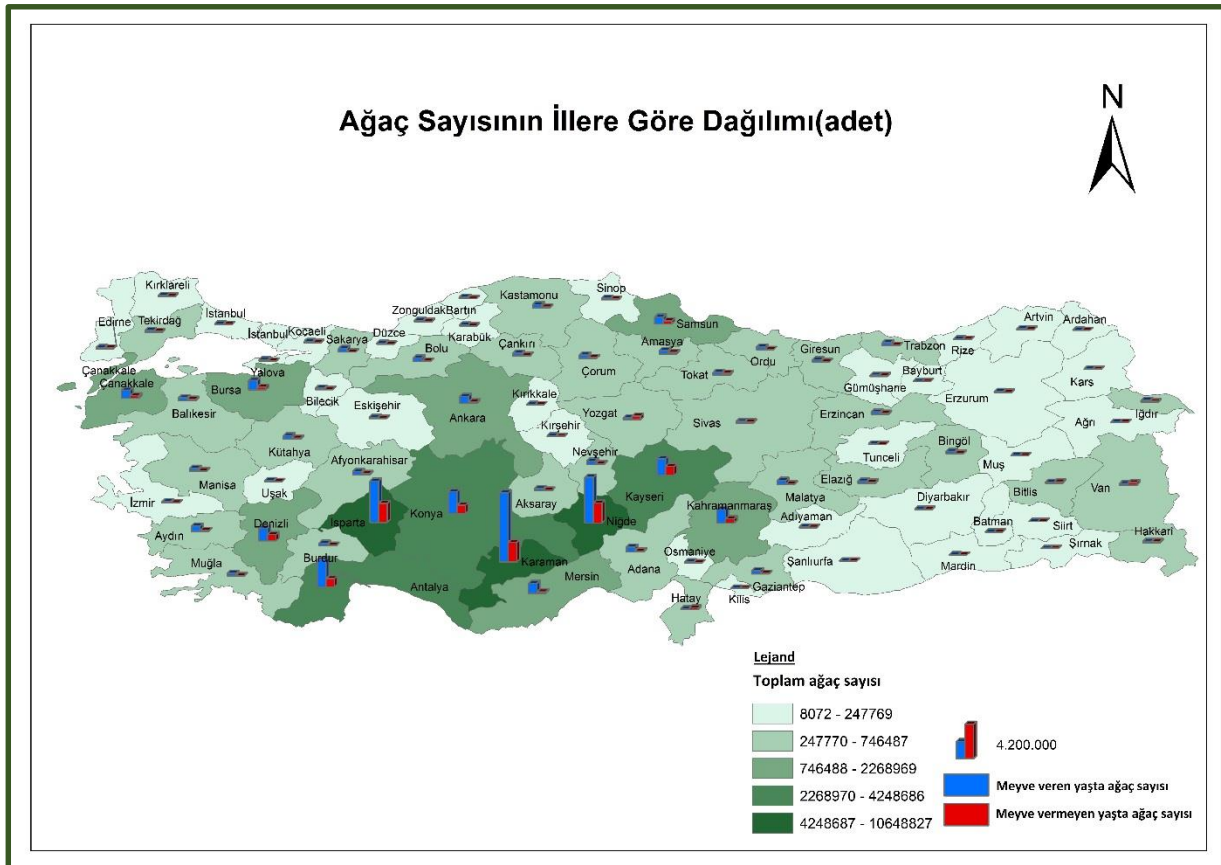
Şekil 23 Ağaç sayısının değişimi(adet)

Kaynak: TÜİK, 2014

Ağaç sayılarının iller bazında dağılımlarına bakıldığında 10.648.827 adet ağaç ile Karaman ilk sırada yer almaktadır. Meyve vermeyen yaşta ağaç sayılarının dağılımlarına bakıldığında Niğde, Karaman ve Isparta illerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Şekil 24 Ağaç sayılarının illere göre dağılımı

Kaynak: TÜİK, 2014

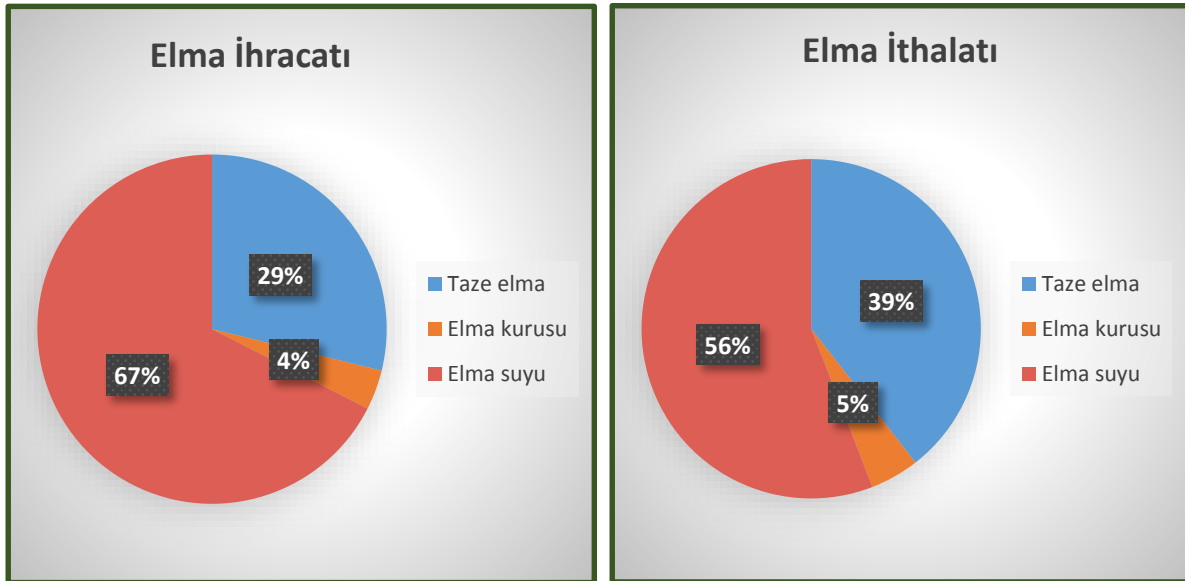
TÜRKİYE’DE ELMA DIŞ TİCARETİ¹²

Elma üretim alanı açısından 5., üretim miktarı açısından 3. sırada yer alan ülkemiz elma ve türevleri ihracatında arzu edilen seviyelerde değildir. Elma üretim alanı açısından ülkemizin gerisinde kalan ABD taze elma ihracatında ülkemizden 26 kat fazla ihracat gerçekleştirmektedir.

Üretiminin ihracattaki payı Yeni Zelanda’da %89, Moldova’da %78, Şili’de %78, Belçika’da %72, Güney Afrika’da %48, Polonya’da %39, İtalya’da %39 iken ülkemizde ise sadece %3’ dür (FAO, 2013). Bu durumun temel sebepleri elma yetiştiriciliğinde teknik alt yapının yetersiz olması veya kullanılmaması ve kaliteli çeşitlerin bulunmamasıdır. Ülkemizde bazı yıllar çeşit adaptasyon ve introdüksiyonu ile ilgili çalışmalar yapılsa da her yıl çok sayıda yeni çeşidin piyasaya sunulduğu düşünüldüğünde, bu konuda daha fazla ve sürekli çalışmaların yapılması gerektiği ortaya çıkmaktadır.¹³

Taze elma, elma kuruşu, elma püresi, elma suyu şeklinde gerçekleşen dış ticaretimizde ihracatımız yaklaşık 143,3 milyon dolar, ithalatımız ise yaklaşık 7 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir Ülkemiz en fazla elma suyu ihracatı yapmakta olup bunu taze elma ihracatı takip etmektedir. 2009 yılı ve sonrasında önemli artışların yaşandığı elma ticaretinde taze elma ve elma suyu ticareti baskındır.

Şekil 25 Elma dış ticaretinin dağılımı(%)

Kaynak: TÜİK, 2014

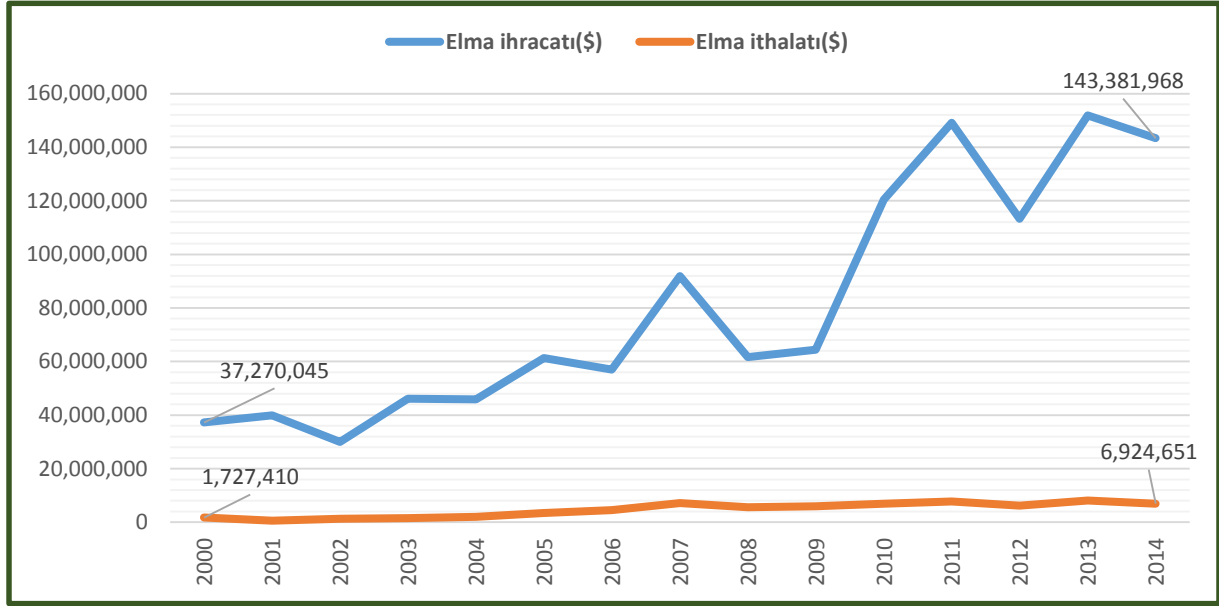
Türkiye'nin birçok yaş meyve ve sebze ihracatında olduğu gibi, elma ihracatında da hem ülkelere hem de yıllara göre önemli değişiklikler görülmektedir. Bu değişkenlik, yeni pazarlar

¹² Dış ticaret verilerine dondurulmuş, konserve edilmiş elma verileri ile elma püresi ihracatı dahil edilmemiştir.

¹³ Özgün Ş., Dolunay E., Öztürk G., Pektaş M. "Eğirdir (Isparta) Şartlarında Bazı Elma Çeşitlerinin Performansları" Meyve Bilimi Dergisi, 2014.

bulma ve bulunan pazarları elde tutmada devamlılık olmadığının kanıtıdır.¹⁴

Şekil 26 Elma ve türevleri dış ticareti değişimi(\$)

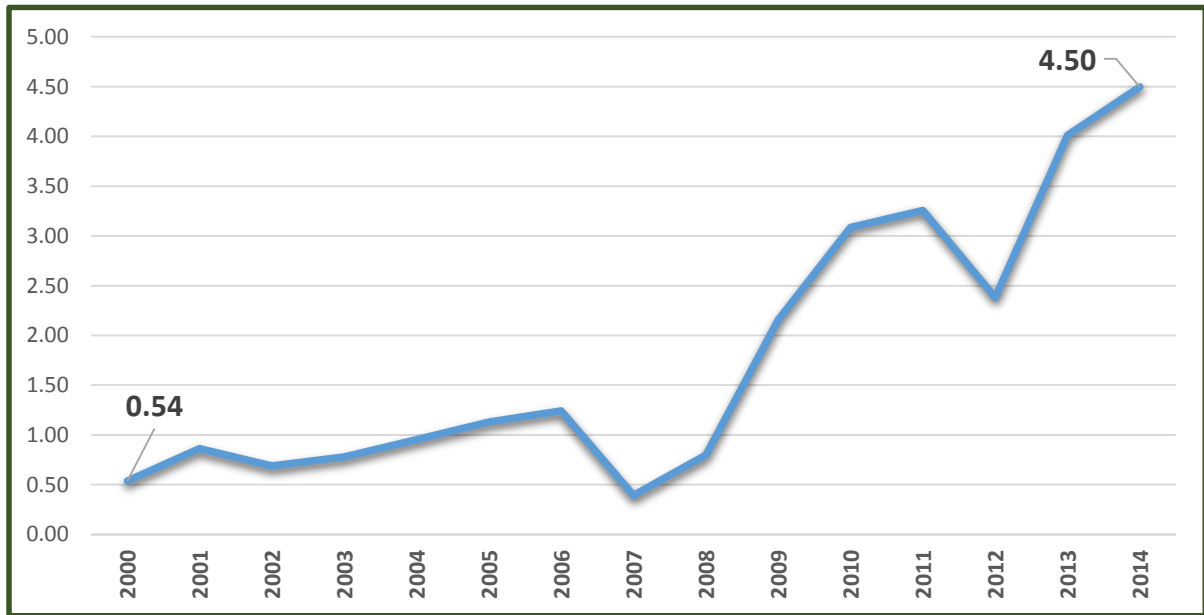

Kaynak: TÜİK, 2014

TAZE ELMA

Son 15 yılda elma üretim miktarında çok ciddi artışlar yaşanmamasına karşın ihracat miktarlarında önemli artışlar yaşanmıştır. 2000’li yıllarda ürettiğimiz ürünün yaklaşık %99,5’i iç piyasada tüketilirken 2014 bu oran yaklaşık %95’e düşmüştür.

Şekil 27 Elma üretim miktarı içerisinde ihracat miktarının değişimi(%)

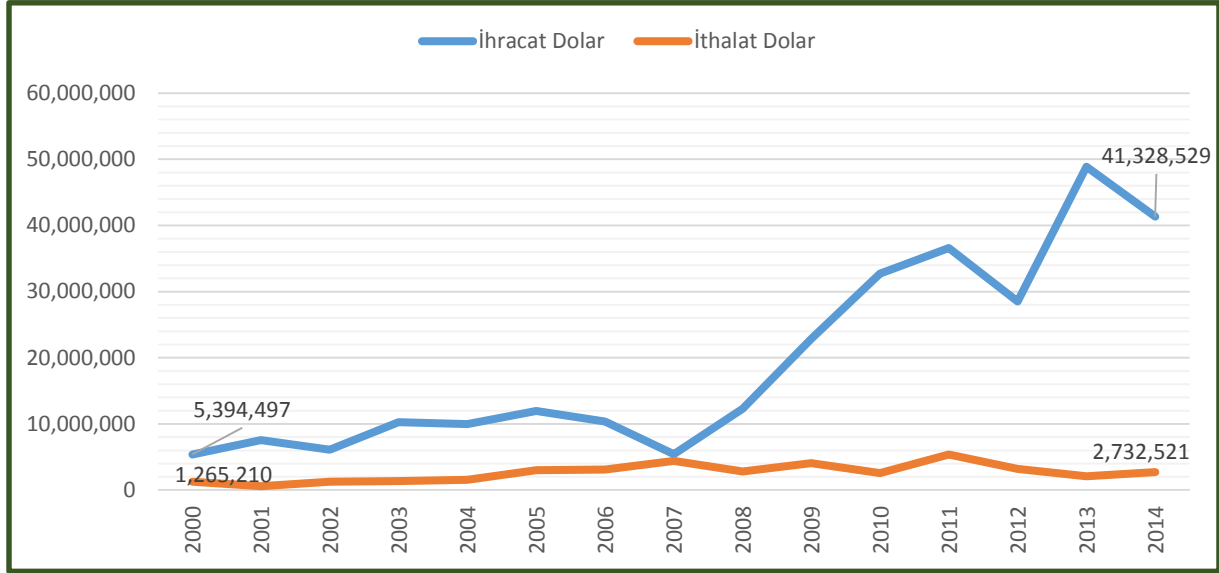

Kaynak: TÜİK, 2014

¹⁴ Kaşka., N, Gülerüz., M., "TÜRKİYE MEYVECİLİĞİNDE ÜRETİM HEDEFLERİ"

Son yıllarda elma ihracatımız hızla artsa da sahip olduğumuz potansiyeller göz önüne alındığında arzu edilen seviyelerde olmadığı düşünülmektedir. Son 10 yılda ithalatımızda bir artış söz konusu olsa da, dış ticaret açığı oluşturacak düzeyde ithalatımız bulunmamaktadır. Gerçekleştirdiğimiz ithalatın neredeyse tamamı Granny Smith çeşitlerinden oluşmaktadır.

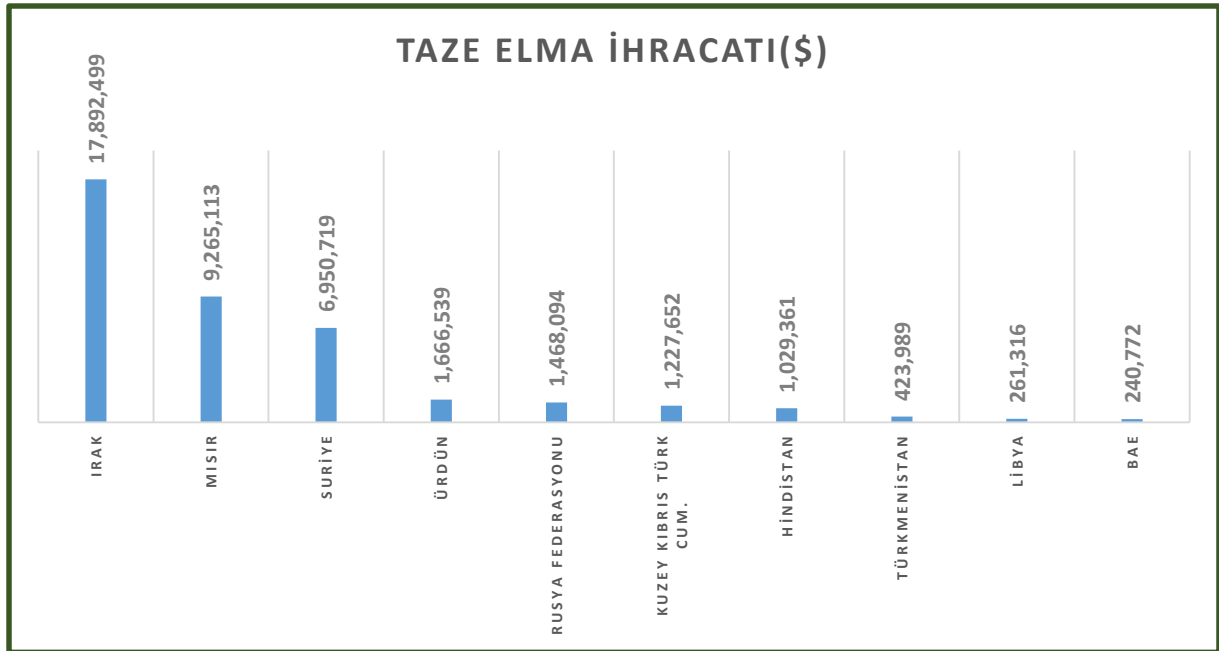
Şekil 28 Taze elma dış ticaret değişimi

Kaynak: TÜİK, 2014

Ülkemiz taze elma ihracatımızın %89'unu Orta Doğu ve Arap ülkelerine yapmaktadır. **Dünya toplam ithalatının 1/3'ünün yapıldığı AB ülkelerine ihracatımız yok denecek kadar azdır.**

Şekil 29 Taze elma ihracatında öne çıkan ülkeler

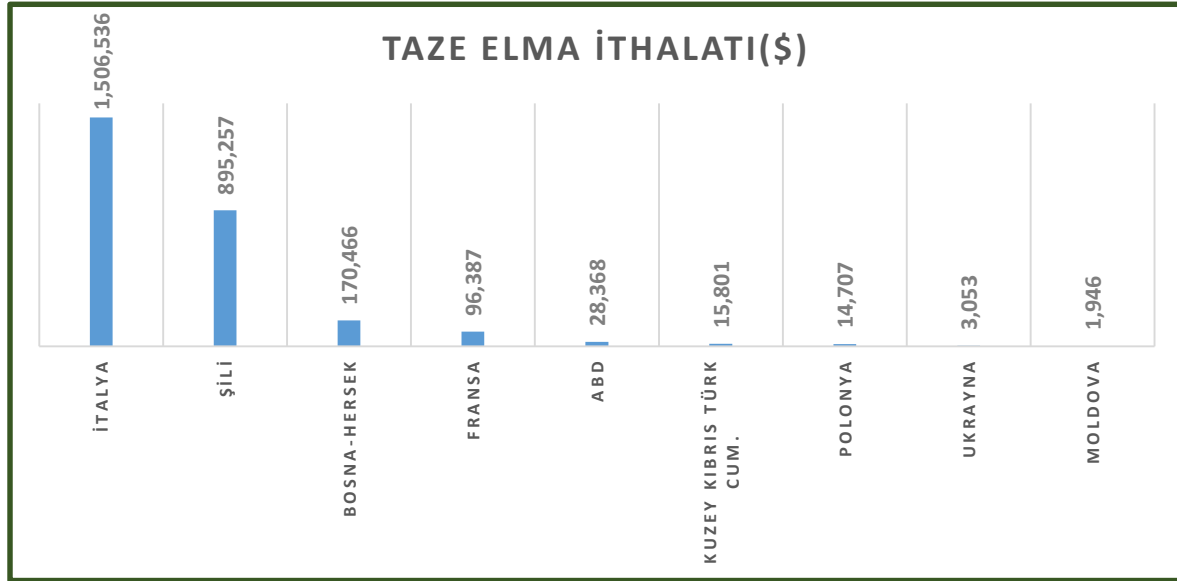

Kaynak: TÜİK, 2014

Ülkemizin taze elma ithalatı çok az olup yıllara göre değişiklikler arz etmektedir. Zaman serisi içerisinde incelendiğinde önemli artışların yaşanmadığı anlaşılmıştır. Öne çıkan ülkeler İtalya

ve Şili'dir. 2000'li yıllarında başında Şili ilk sırada yer alırken son birkaç yılda İtalya ülkemizdeki pazar payını artırmıştır.

Şekil 30 Taze elma ithalatında öne çıkan ülkeler

Kaynak: TÜİK, 2014

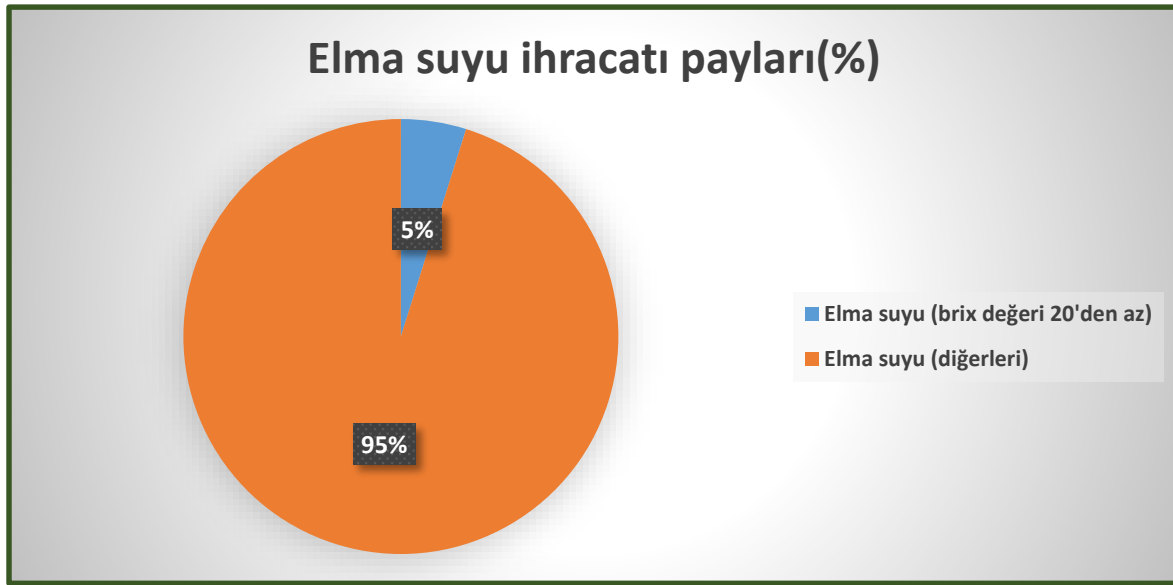
ELMA SUYU

Ülkemizde meyve suyu üretimi 1960'lı yılların sonlarında başlamıştır. Yıllar içinde teknolojik gelişmeler yakından takip edilmiş ve ürün çeşitlendirmesine gidilmiştir. İç pazarda özellikle şeftali, vişne, kayısı ve karışık meyve nektarları tüketilmekte iken, **ihracatta ağırlıklı olarak elma suları¹⁵ önem kazanmıştır.** Ancak son yıllarda değişen eğilimler doğrultusunda iç pazarda **elma**, nar, domates ve üzüm suyuna ve özellikle % 100 meyve suyuna olan talebin artması bu ürünleri de iç pazarda kayda değer bir konuma getirmiştir.¹⁶ **Dünyada yoğunlaştırılmış elma suyuna artan talepler doğrultusunda ülkemizin yoğunlaştırılmış elma suyu ihracatı da artış göstermiştir. Toplam elma suyu ihracatımızın tamamına yakını briks değeri %20'nin üzerinde olan konsantre elma suyundan oluşmaktadır.**

¹⁵ ITC ve TÜİK dış ticaret veri tabanında elma meyve suyu olarak briks değeri %20'in altına olanlar ve diğer elma suları(brix değeri %20'nin üstünde) olarak sınıflandırılmıştır Çalışmamızda bu sınıflandırma sistemine göre değerlendirmeler yapılacaktır.

¹⁶ <http://www.ithalatihracat.biz/?pnum=294&pt=Meyve%20Suyu%20%C4%B0hracat%C4%B1>

Şekil 31 Elma suyu türevleri ihracat payları

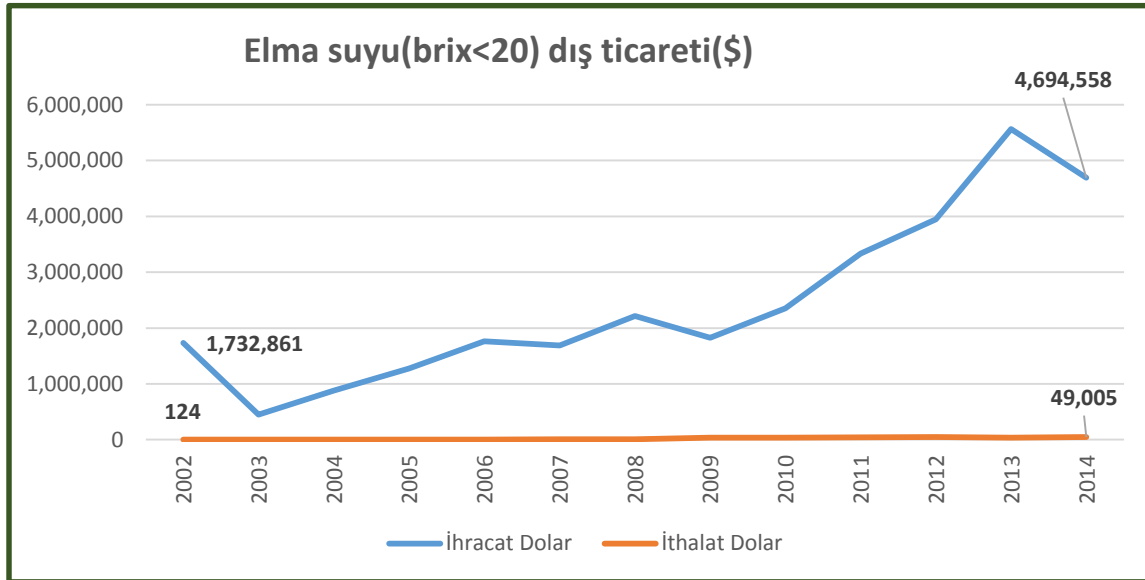

Kaynak: TÜİK, 2014

Briks değeri % 20'den az olan elma suları¹⁷

Briks değeri %20'nin altında olan meyve sularına son yıllarda hem iç hem de dış piyasada yaşanan talep artışı dış ticaret rakamlarına da yansımıştır ve bu kalemden ihracat rakamları son yıllarda sürekli artış göstermiştir.

Şekil 32 Brix değeri %20'nin altında olan elma suyu ihracatı

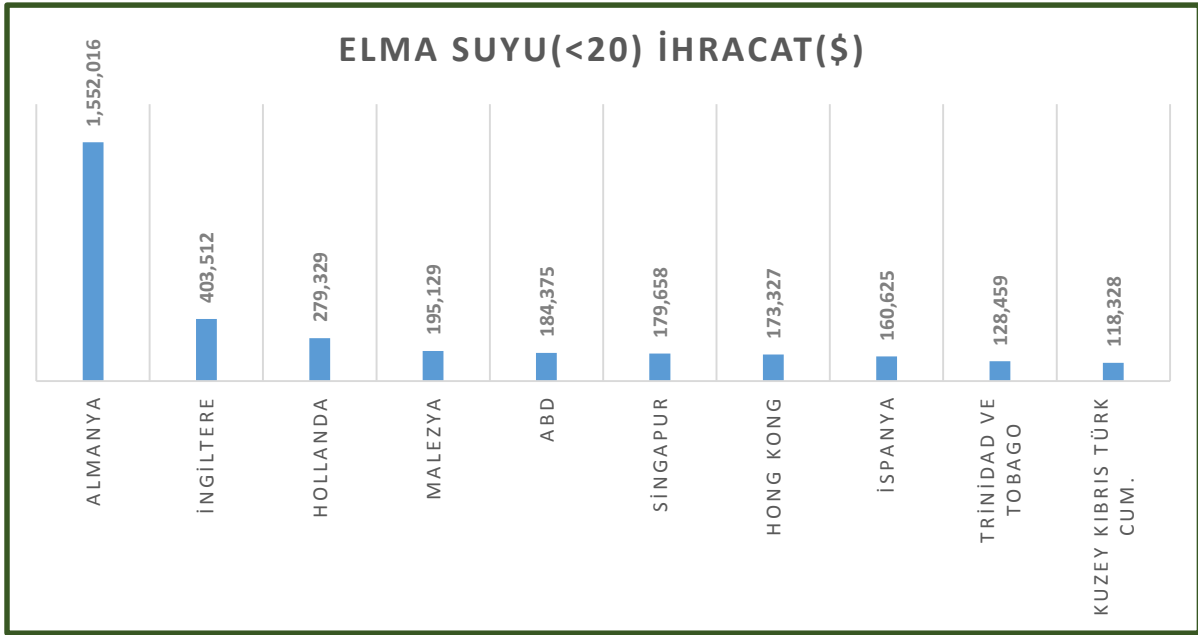

Kaynak: TÜİK, 2014

Yoğunluğu düşük olan elma suyu **ihracatında** AB ülkeleri öne çıkmakta olup toplam ihracatımızın 1/3'ünü Almanya'ya yapmaktayız.

¹⁷ İthalat rakamları çok düşük olduğu için değerlendirilmemiştir.

Şekil 33 Elma suyu(<20) ihracatımızda öne çıkan ülkeler(\$)

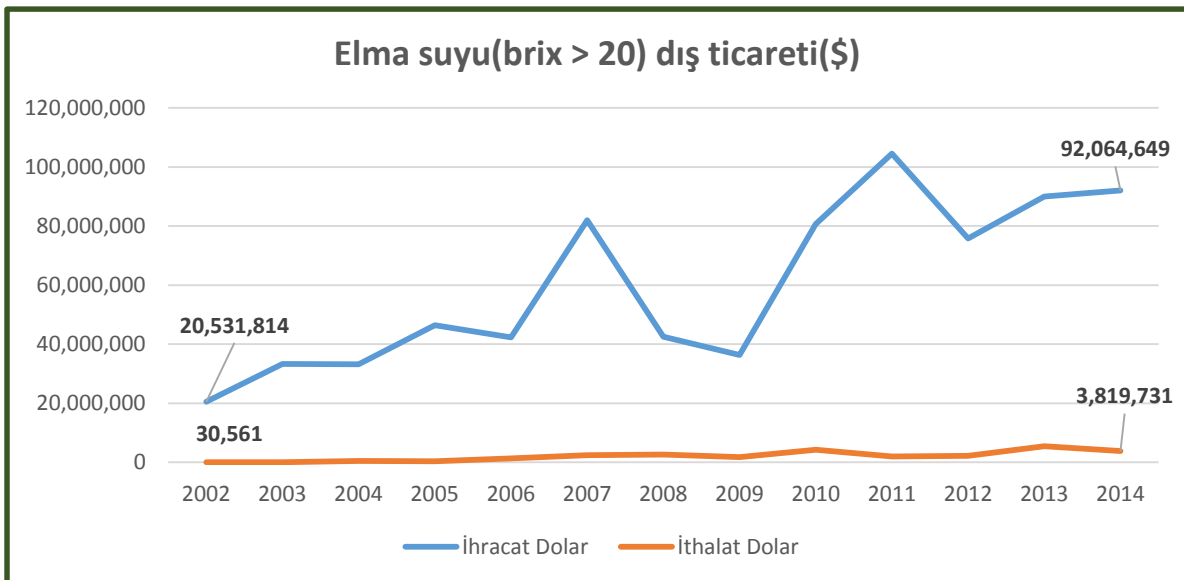
Kaynak: TÜİK, 2014

Bu kalemdede ithalatımız yok denecek kadar az olup 2014 yılı verileriyle Macaristan ve Irak'tan toplam **49.008 Dolar değerinde ithalat** gerçekleşmiştir.

Diğer Elma Suları(brix>20)

Toplam elma suyu ihracatımızın yaklaşık%95'ini oluşturan konsantre meyve suları ticareti gerek dünyada gerekse ülkemizde artış eğilimi göstermektedir.

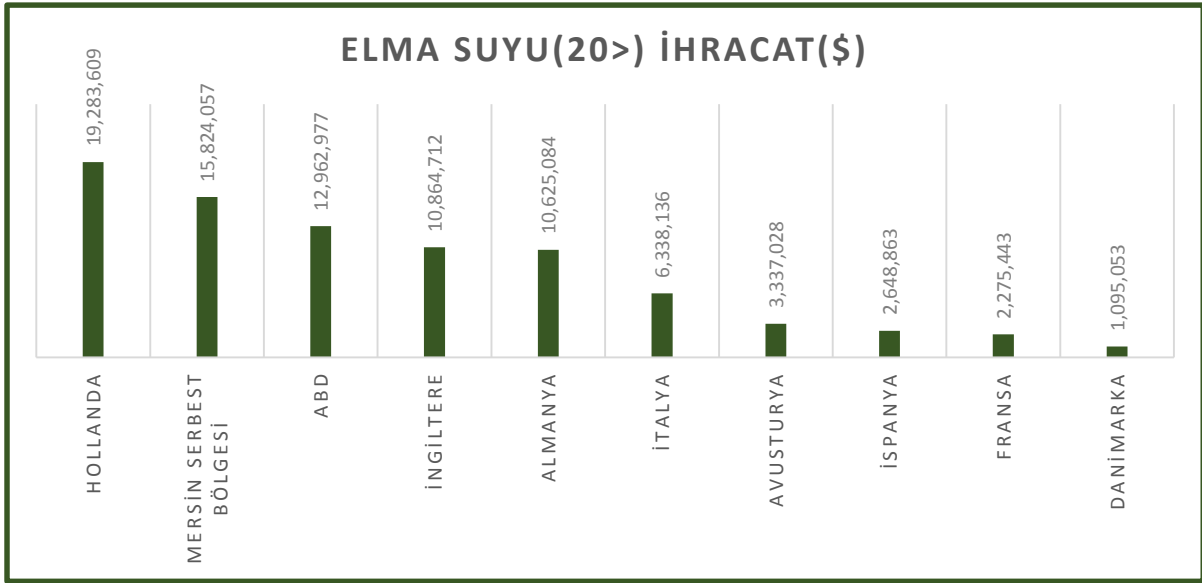
Şekil 34 Diğer elma suyu(brix>20) dış ticaretinin değişimi

Kaynak: TÜİK, 2014

Elma ve türevleri ticaretinde dünyanın en büyük pazarı olan AB ülkeleri, ülkemiz elma dış ticaretinde büyük önem arz etmektedir. **Toplam ihracatımızın %65'i AB ülkelerine yapılmakta olup AB ülkeleri dışında ABD ve Mersin Serbest Bölgesi de öne çıkmaktadır.**

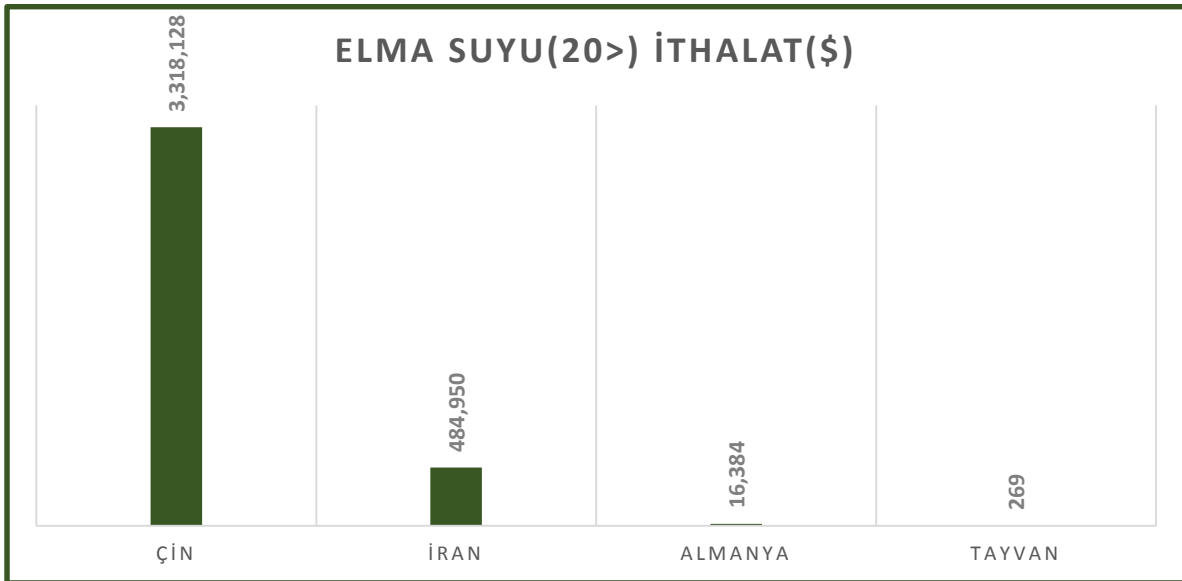
Şekil 35 Elma suyu(>20) ihracatımızda öne çıkan ülkeler(\$)

Kaynak: TÜİK, 2014

Dış ticaret açığımızın olmadığı konsantre elma suyu ticaretinde, düşük miktarda ithalat yapmaktayız. İthalatta ülke çeşitliliğimiz çok düşük olup 2014 yılında 4 ülkeden ithalat yaptığımız anlaşılmıştır.

Şekil 36 Elma suyu(>20) ithalatımızda öne çıkan ülkeler

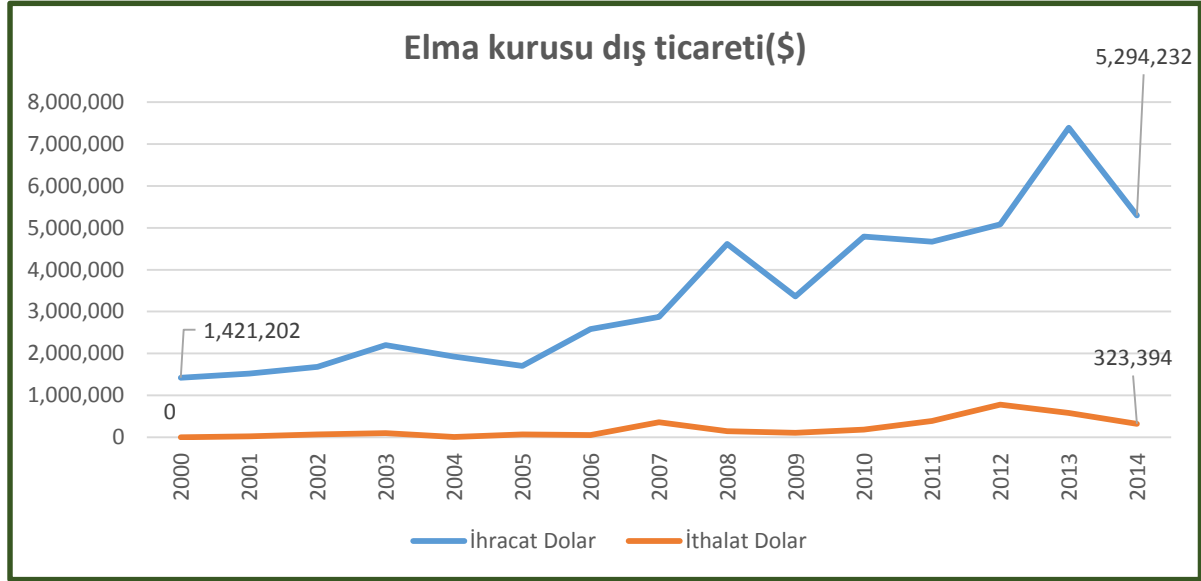
Kaynak: TÜİK, 2014

ELMA KURUSU

Çok yüksek miktarlarda olmasa da ülkemiz elma kurusu ihracatı yapmaktadır. Dünyada son yıllarda kuru meyve ve sebzelerle olan ilginin artmasıyla birlikte kuru elma üretiminde ve ticaretinde artışlar yaşanmıştır. Elma kurusu ihracatında dünyada 6. Sırada olan ülkemiz 2014 yılında 5 milyon doların üzerinde ihracat yapmıştır. Ülkemiz ihracatının neredeyse %95'ini Almanya'ya yapmıştır. Az da olsa elma kurusu ithal edilmekte olup, Kırgızistan, Çin ve

Özbekistan öne çıkan ülkelerdir.

Şekil 37 Elma kurusu dış ticaret değişimi

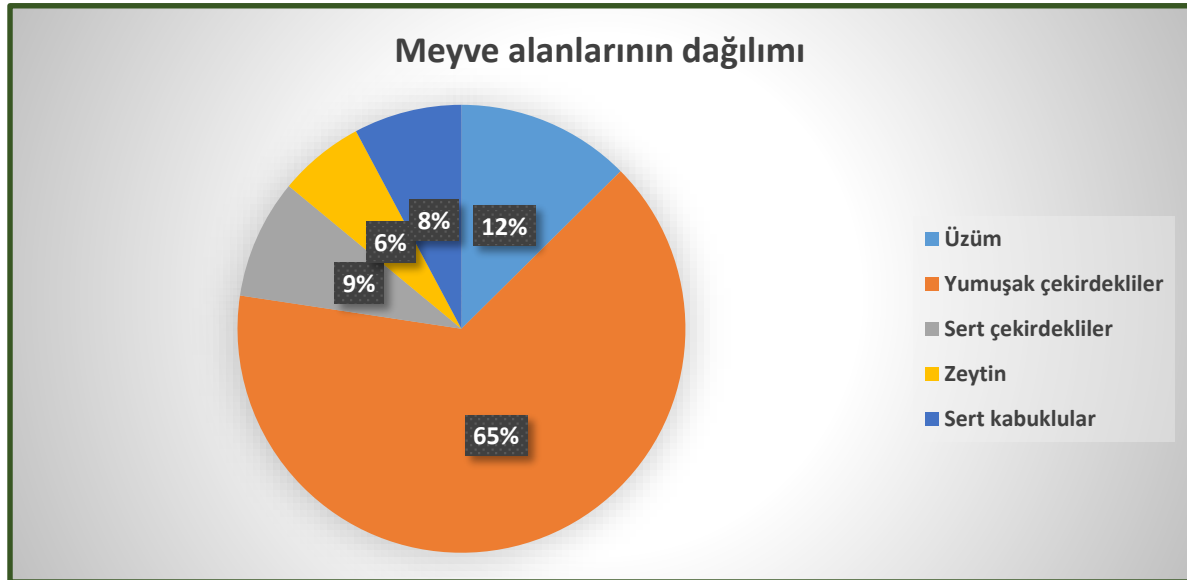

Kaynak: TÜİK, 2014

KARAMAN'DA ELMA ÜRETİMİ

Karaman'da tarım alanlarının % 9,7'sini meyve üretim alanları oluşturmaktadır Yumuşak çekirdekli çeşitlerin ağırlıkta olduğu ilde en fazla **elma** yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Şekil 38 Meyve üretim alanlarının dağılımı

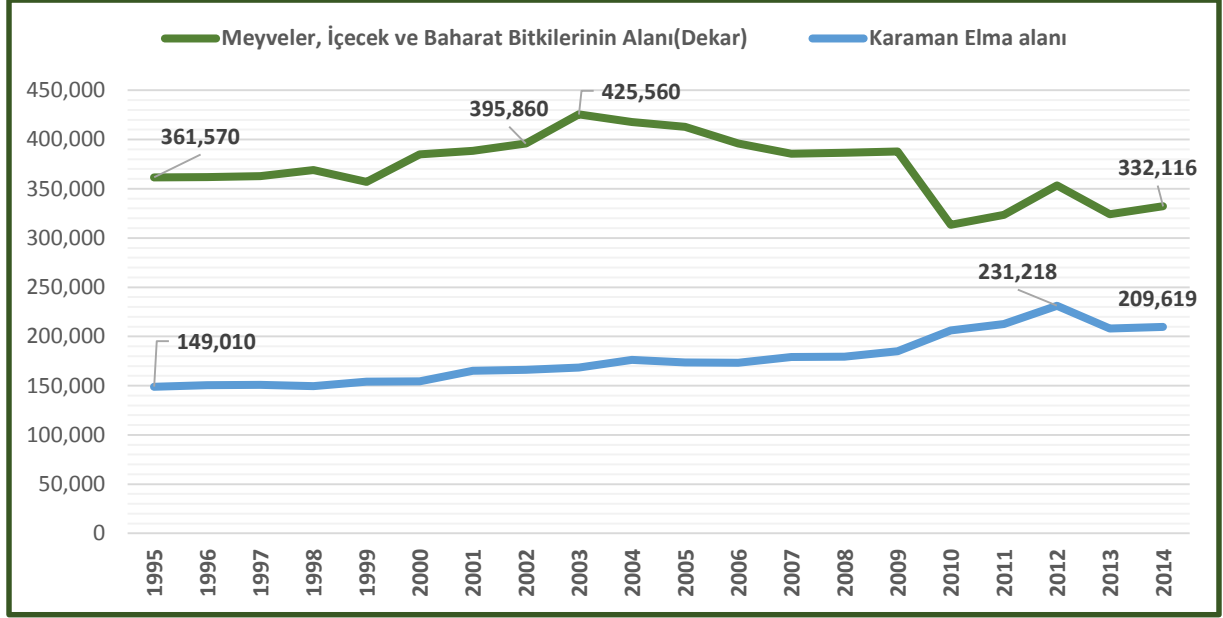

Kaynak: TÜİK, 2014

İlin toplam meyve alanları zaman serisi içerisinde incelendiğinde son 10 yılda toplam meyve

Üretim alanlarında önemli azalışların yaşandığı anlaşılmıştır¹⁸. **Daha çok üzüm kaynaklı azalışlar yaşanırken diğer meyve gruplarında özellikle elma üretim alanlarında önemli miktarda artışlar yaşanmıştır.** 2006 yılı sonrasında sertifikalı fidan kullanımına uygulanan destek politikaları ile elma üretim alanları artmış ve modern yeni tesisler kurulmuştur. Ancak 2012 yılı sonrasında elma üretim alanlarında azalmalar yaşanmıştır.

Şekil 39 Meyve ve elma üretim alanlarında yaşanan değişimler(da)

Kaynak: TÜİK, 2014

Ülkemizde olduğu gibi en fazla Starking cinsi elma tercih edilmektedir. Toplam retim alanlarının %65'i Starking çeşidinden oluşmaktadır. Karaman'da Amasya eşidi elma yetiştiriciliği yapılmamakta olup 2012 yılı itibariyle TÜİK veri tabanında kayıtlarına rastlanmamıştır.

¹⁸ İlde zm alanlarında ciddi azalmalar söz konusudur. 2004 yılında 202.110 dekar alanda üzüm üretimi yapılırken bu rakam 2015 yılında 41.495 dekara düşmüştür.

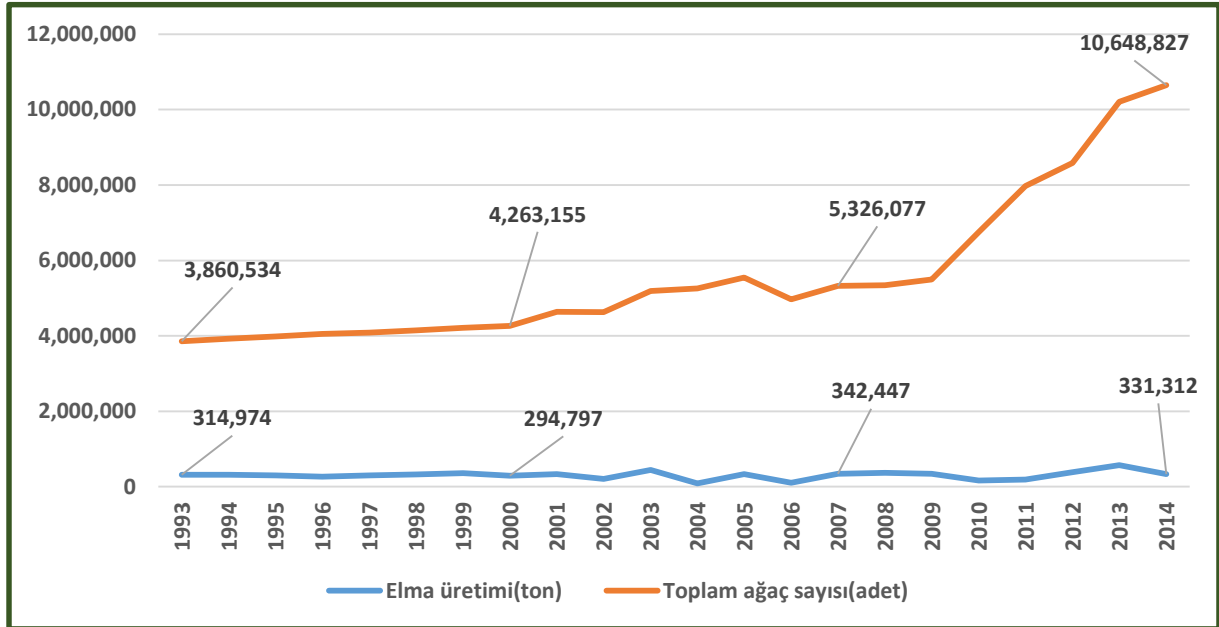
Şekil 40 Elma çeşitlerinin dağılımı(%)

Kaynak: TÜİK, 2014

Karaman’da elma yetiştiriciliğinde önemli sorunlardan bir tanesi verimlilik tir. Birim alandan ve ağaç başı elde edilen ürün değeri Türkiye ortalamasının altındadır. Son 20 yıllık veriler incelendiğinde ağaç sayısında yaşanan artışların üretim miktarına büyük oranlarda yansımadağı görölmüştür.

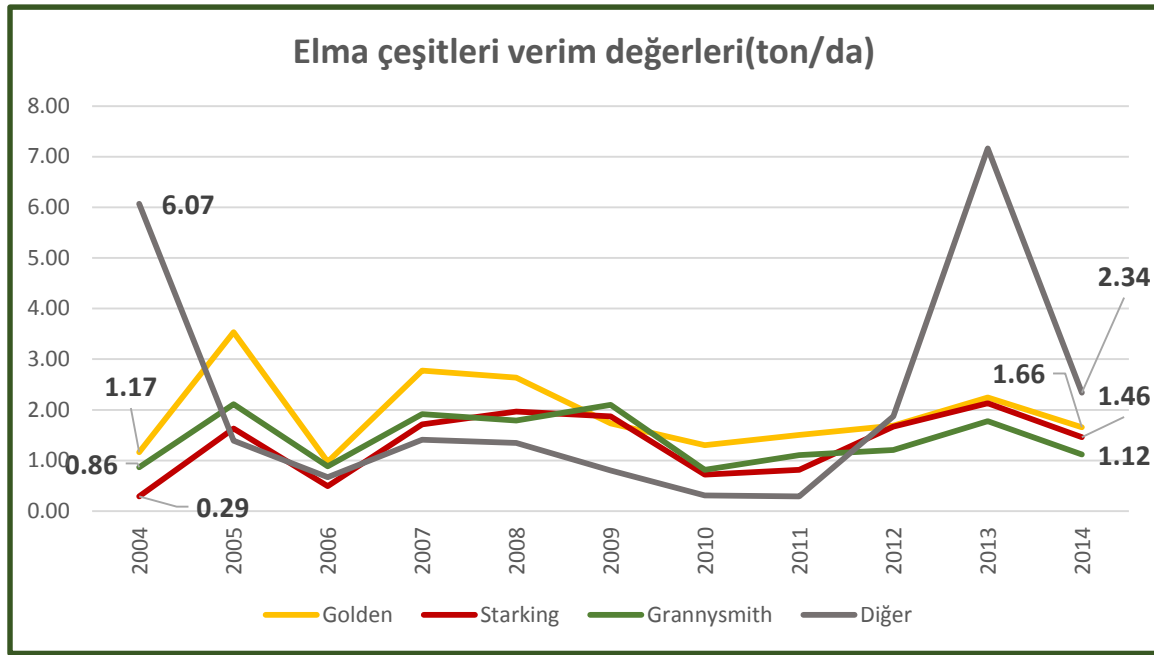
Şekil 41 Ağaç sayısı ve üretim miktarında yaşanan değışimler

Kaynak: TÜİK, 2014

Zaman serisi içinde elma çeşitlerinin birim alandan elde edilen verim değeri incelendiğinde zaman içinde Starking, Golden ve GrannySmith çeşitlerinde iyileşmenin olduğı görölmektedir. Ancak elde edilen verim değeri ülke ortalamalarının altında kalmaktadır.

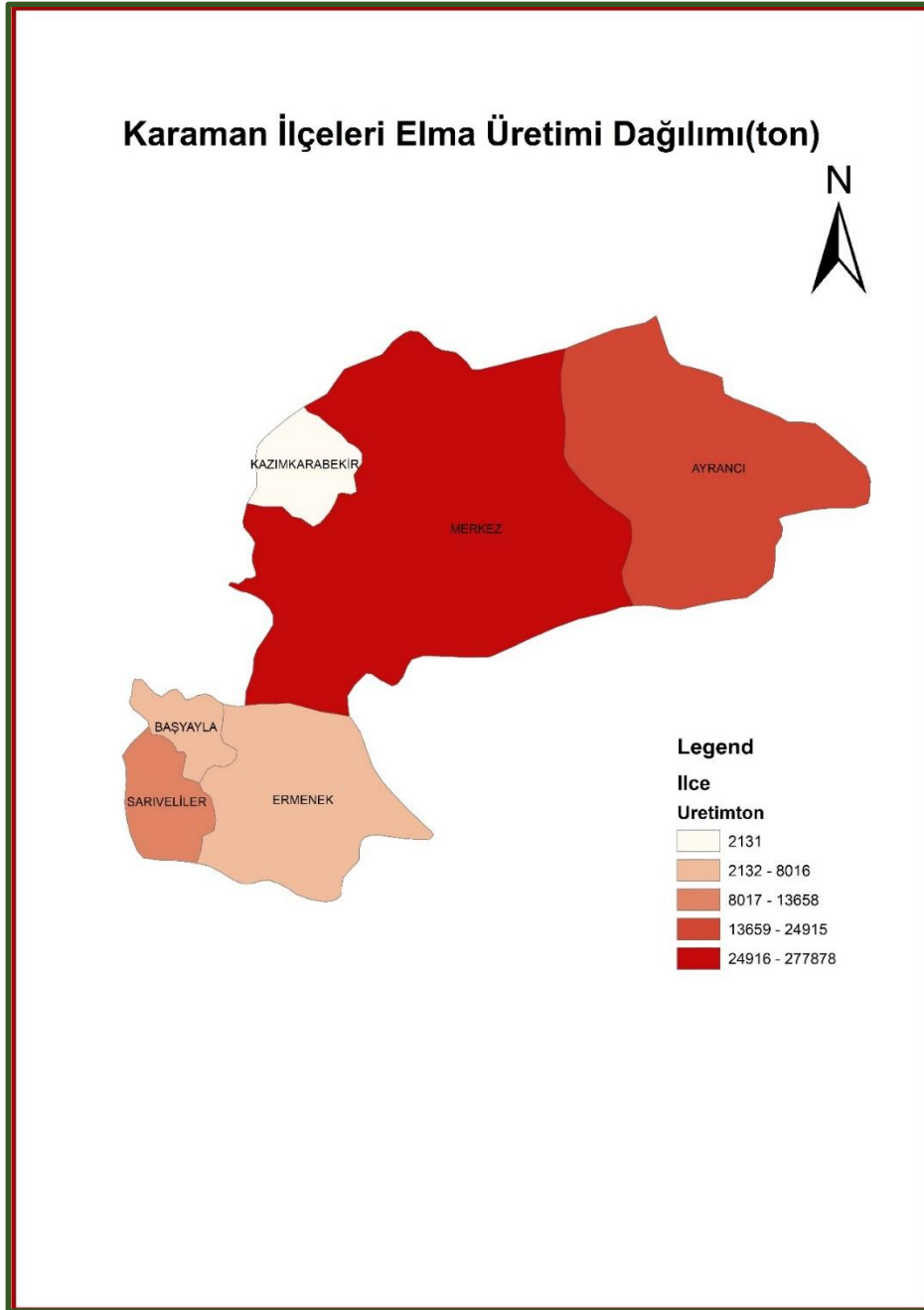
Şekil 42 Elma çeşitlerinin verim değerleri

Kaynak: TÜİK, 2014

Elma üretiminin yaklaşık %84'ü Karaman merkezde yapılmaktadır. Karaman Merkez İlçesini Ayrancı ve Sarıveliler ilçeleri takip etmekte olup Kazımkarabekir üretimin en düşük olduğu ilçedir. Birim alandan elde edilen gelirlerin görece daha yüksek olduğu elma yetiştiriciliği Karaman'ın dağlık ilçeleri olan Sarıveliler, Başyayla ve Ermenek ilçeleri için önem arz etmektedir. Tarım arazilerinin küçük ve gelirlerin düşük olduğu bu ilçelerde elma yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması kırsal kalkınmaya katkı sağlayacaktır. Sulu koşullarda gerçekleştirilen elma yetiştiriciliğinde, su kaynaklarının yeterliliği bu yetiştiricilik kültürünün sürdürülebilirliği için en önemli husustur. İlde meyve bahçesi yatırımlarının su kaynakları gözetilerek yapılması önem arz etmektedir.

Şekil 43 İlçeler üretim miktarının dağılımı

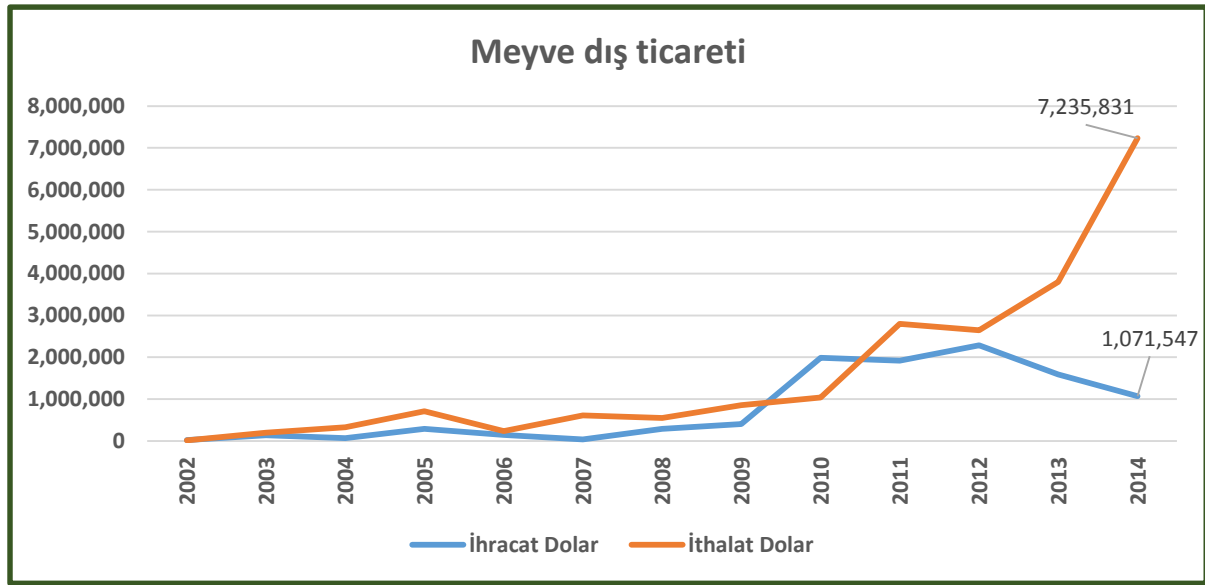
Kaynak: TÜİK, 2014

KARAMAN'DA ELMA DIŞ TİCARETİ¹⁹

Dünya elma üretiminde Çin ve ABD'den sonra 3. sırada gelen ülkemizin en önemli elma üretim merkezlerinden olan Karaman'ın meyve dış ticaret performansı beklenen düzeyde değildir.

¹⁹ TÜİK dış ticaret veri tabanında iller düzeyinde ürün verileri paylaşılmadığı için sadece toplam meyve dış ticaret verileri değerlendirilmiştir.

Şekil 44 Yenilen meyveler dış ticaretinin değişimi(\$)

Kaynak: TÜİK, 2014

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yıl boyu tüketim olanağı bulan elma, farklı ekolojik koşullara adaptasyon yeteneği ile geniş coğrafik alanlarda yetiştirme imkanı ve zengin gen kaynakları ile meyve yetiştiriciliğinde önemli bir meyve türüdür. Ülkemizin ekolojik şartlarının uygunluğu ve dünya gen merkezlerinden birisi olması nedeniyle elma, yurdumuzun hemen her yerinde çok eski yıllardan beri yetiştirilmektedir. Sahip olduğu bu potansiyeli yüksek üretim kapasitesine dönüştüren ülkemiz yaklaşık 2,5 milyon ton elma üretim ile Çin ve ABD'den sonra üçüncü sırada yer almaktadır.

Birim alandan elde edilen verim karşılaştırmalarında dünya ortalamasının üzerinde olan ülkemiz sahip olduğu bu üretim potansiyelini katma değere dönüştürebilme noktasında istenen düzeyin çok altındadır. Ülkemiz ile aynı veya çok altında üretim yapan ülkelerin ihracat kapasitelerinin ya da elma ürünlerinden elde edilen gelirlerinin ülkemizden çok yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Dünyada çok geniş bir alanda yetiştiriciliği yapılan elma, uluslararası alanda rekabeti oldukça fazla olduğundan pazar yakalama şansı çok düşüktür. Bu sebeple en iyi çeşidi en düşük maliyetle üretmek zorunludur. Ayrıca uluslararası ticareti elinde tutan şirketler, pazarların oluşmasında oldukça etkin olup üretilen çeşidin marka değerinin oluşturulması veya marka değeri kazanmış çeşitlerle yetiştiricilik yapılması zorunlu hale gelmiştir. Islah çalışmaları ile geliştirilen yeni ve kaliteli çeşitleri yaygınlaştırmak için adaptasyon çalışmalarının yapılması gerekmektedir.²⁰

Son 15 yılda dünyada elma üretiminde ciddi bir büyüme gerçekleşmiştir. Bu büyümenin en önemli sebebi Çin'de yaşanan verim ve üretim artışıdır. Çin, son 15 yılda üretimini 2 kat artırmıştır. Çin'i takip eden ABD'de ise durum tam tersi olup hem üretim alanlarında hem de

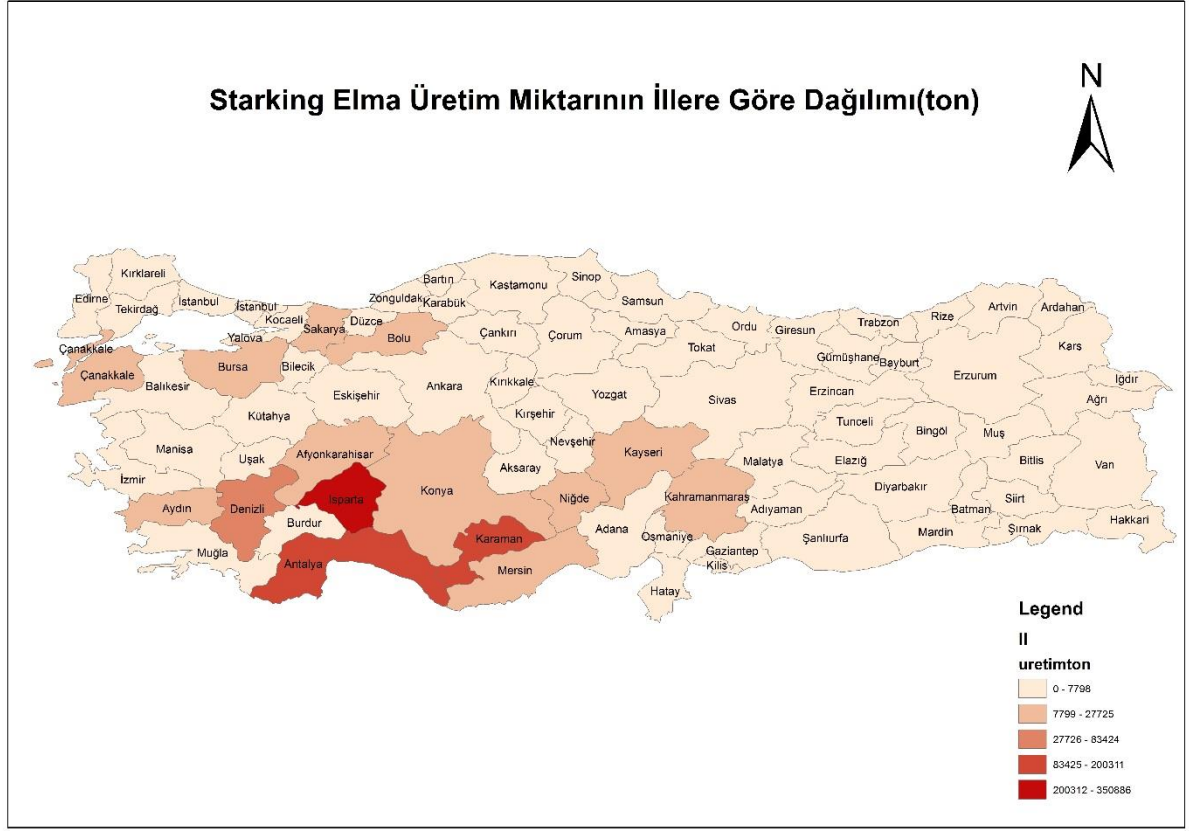
²⁰ Özongun Ş., Dolunay E., Öztürk G., Pektaş M. "Eğirdir (Isparta) Şartlarında Bazı Elma Çeşitlerinin Performansları" Meyve Bilimi Dergisi, 2014.

Üretim miktarlarında azalmalar olmuştur. Ancak, ABD retim miktarında yaşanan azalışa rağmen ihracat değeri son 10 yılda yaklaşık 3 kat artırmıştır. Ülkemiz ile benzer üretim potansiyeli taşıyan ABD'nin dış ticaretteki bu başarısında pazarın talepleri karşılama becerisinin etkili olduğu düşünölmektedir. Diğer taraftan ABD son yıllarda artan organik elma üretimi ihracat kapasitesine ciddi katkılar sağlamıştır. Sahip olduğu ihracat rakamları, dünyanın en büyük elma üreticisi olan Çin'den daha fazladır. Ülkemiz ise son 10 yılda hem üretimini hem de üretim alanlarını az da olsa artırmıştır. ABD'den daha fazla üretim alanına sahip olan ülkemizin 2014 yılı taze elma ihracatı 41 milyon dolarda kalmıştır.

Kırsal alanların en önemli ekonomi faaliyeti olan tarımsal üretimde birim alandan elde edilecek gelirlerin artırılması, kırsal ve bölgesel kalkınma için büyük önem arz etmektedir. Bu eksenden bakıldığında tarımsal üretimde ihracata yönelik üretim faaliyetleri, kırsalda birim alandan elde edilecek gelirlere önemli katkılar sağlayacaktır. Yüzölçümünün önemli bir bölümü dağlık ve kırsal alanlardan oluşan Karaman'da dış piyasa taleplerini karşılayacak modern, ekonomik ve kaliteli çeşitlerin yer aldığı bahçelerin tesis edilmesi, hasattan sonra uluslararası standartlara uygun soğuk hava depolarının oluşturulması, ilin kalkınmasına önemli katkılar sunacaktır. Diğer taraftan rekabetçiliğın yoğun olduğu bu pazarda üreticilerin maliyetlerini azaltacak tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi, üretici birlikleri, kooperatifler ve kümelenme gibi birlikteliklerin geliştirilerek girdi maliyetlerinin düşürölmesi ve pazarlama olanaklarının bu birliktelikler üzerinden planlanması gerekmektedir.

EK-1 HARİTALAR

ELMA ÇEŞİTLERİNİN İLLER DÜZEYİNDE DAĞILIMLARI

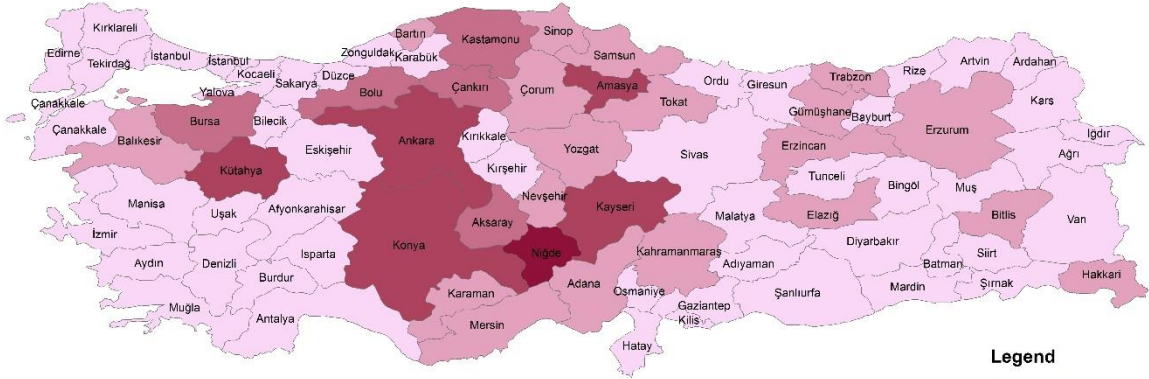
GoldenElma Üretim Miktarının İllere Göre Dağılımı(ton)

Grannysmith Elma Üretim Miktarının İllere Göre Dağılımı(ton)

Amasya Elma Üretim Miktarının İllere Göre Dağılımı(ton)

Diğer Elma Üretim Miktarının İllere Göre Dağılımı(ton)

